

CPS

Adroddiad Troseddau Casineb

2014-2015 a 2015-2016

Cynnwys

Rhagair gan y Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus	3
Trosolwg	4
Cyflwyniad	6
Troseddau casineb ar draws pob edefyn	8
Troseddau casineb wedi eu gwaethygu gan hiliaeth a chrefydd	16
Troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd	23
Troseddau casineb anabledd	28
Ysgogi casineb	35
Troseddau yn erbyn pobl hŷn	37
Atodiad A: erlyniadau yn ôl Ardal CPS (2014/15)	42
Atodiad B: erlyniadau yn ôl Ardal CPS (2015/16)	48
Atodiad C: Geirfa	54

Rhagair gan y Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus

Mae troseddau casineb yn creu ofn ac maent yn cael effaith ddinistriol ar unigolion a chymunedau. Mae Gwasanaeth Erlyn y Goron yn ymroddedig i wneud popeth posibl i ymdrin â hwy.

Yn 2015/16, fe wnaethom gwblhau 15,442 erlyniad am droseddau casineb - y nifer uchaf erioed. Roedd cynnydd o 41% mewn erlyniadau troseddau casineb anabledd mewn cymhariaeth â 2014/15; y gyfran uchaf erioed o ddwysau dedfrydau mewn achosion troseddau hiliol a chrefyddol; a'r gyfradd gollfarnu uchaf erioed yn yr erlyniadau homoffobaidd a thrawsffobaidd.

Hoffwn ddiolch i'n cydlynwyr troseddau casineb a'n herlynyddion am eu gwaith yn gwella ein hymateb i droseddau casineb.

Rydym wedi cyflwyno trefn sicrhau newydd sy'n ein helpu i ddynodi arfer da, i ddysgu gwersi ac i wneud gwelliannau, ac rydym wedi datblygu ein hyfforddiant a'n cyfarwyddyd i gefnogi ein herlynyddion yn y modd gorau. Ond, gwyddom fod llawer o droseddau casineb yn digwydd heb i neb roi adroddiad amdanynt – ac rydym yn gwybod y gallwn gynnig cyfiawnder i ragor o ddiodefwrwr y troseddau hyn.

Dros y flwyddyn sydd i ddod byddwn yn adeiladu ar ein gwaith hyd yn hyn i wella'r ffordd yr ydym yn erlyn troseddau casineb a'r gwasanaeth yr ydym yn ei gynnig i ddiodefwrwr a thystion ymhellach.

Cam nesaf ein gwaith yn y maes holl bwysig hwn yw datblygu datganiadau polisi cyhoeddus newydd ar bob edefyn o droseddau casineb. Rydym yn gweithio gyda chymunedau i lunio'r datganiadau yma – gan sicrhau ein bod yn adlewyrchu eu profiadau a'u pryderon – a byddwn yn eu defnyddio wedyn yn sail i well cyfarwyddyd a hyfforddiant i'n herlynyddion. Rydym hefyd yn sefydlu bwrdd strategaeth troseddau casineb ar y cyd gyda'r heddlu i sicrhau ein bod yn gweithio gyda'n gilydd mor effeithiol â phosibl, ac mae gennym ystod o gamau wedi eu cynllunio i godi ymwybyddiaeth ac annog pobl i roi adroddiadau am droseddau casineb.

Yn olaf, hoffwn ddiolch i'r holl unigolion a sefydliadau cymunedol hynny sydd wedi cefnogi a chynghori'r CPS trwy baneli craffu ac ymgynghoriadau, yn ogystal â'r holl ddiodefwrwr a thystion sydd wedi ein helpu i ddwyn erlyniadau.

Alison Saunders CB
Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus
Gorffennaf 2016

Trosolwg

Pob edefyn

- Yn 2015/16 cwblhaodd y CPS 15,442 o erlyniadau troseddau casineb, y nifer uchaf hyd yn hyn.
- Cynyddodd y gyfradd gollfarnu ar draws pob edefyn o droseddau casineb ychydig o 82.9% yn 2014/15 i 83.2% yn 2015/16.
- Cynyddodd y dedfrydau wedi eu dwysau¹ o 11.8% yn 2014/15 i 33.8% yn 2015/16, y gyfran uchaf a gofnodwyd hyd yn hyn.

Troseddau wedi eu gwaethgu gan hiliaeth a chrefydd

- Yn 2015/16, cwblhaodd y CPS 13,032 o erlyniadau am droseddau casineb wedi eu gwaethgu gan hiliaeth a chrefydd, cynnydd o 1.9% ers y flwyddyn cynt pan gwblhaodd 12,795 achos.
- Cynyddodd y gyfran gollfarnu mewn achosion wedi eu gwaethgu gan hiliaeth a chrefydd o 83.5% yn 2014/15 i 83.8% yn 2015/16.
- Cynyddodd y dedfrydau wedi eu dwysau o 12.0% o achosion yn 2014/15 i 34.8% o achosion yn 2015/16, y gyfran uchaf a gofnodwyd hyd yn hyn.

Yn ystod 2015/16 datblygwyd a gweithredwyd y Cynllun Gweithredu Troseddau a Waethygyd gan Grefydd a Gwrth-semitiaeth. Estynnwyd y Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb i gynnwys troseddau a waethygyd gan hiliaeth a chrefydd a diweddarwyd y cyfarwyddyd i erlynyddion gan y CPS yng nghyswllt troseddau oedd yn honni bod ysgogi casineb wedi digwydd.

Troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd

- Yn 2015/16, cwblhaodd y CPS 1,469 o erlyniadau am droseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd, cynnydd o 15.0% ers y flwyddyn cynt pan gwblhaodd 1,277 achos.
- Cynyddodd y gyfradd gollfarnu ar gyfer troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd o 81.2% yn 2014/15 i 83.0% yn 2015/16.
- Cynyddodd y dedfrydau a ddwysawyd o 13.5% o achosion yn 2014/15 i 37.8% o achosion yn 2015/16, y gyfran uchaf a gofnodwyd hyd yn hyn.

Yn ystod 2015/16 rhoddwyd cyfarwyddyd a hyfforddiant penodol i erlynyddion am gynnal achosion lle'r honnir bod troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd wedi digwydd. Mae'r cynnydd parhaus yn y nifer o erlyniadau a chollfarnau a gwblhawyd yn galonogol ac mae'n dangos cynnydd wrth ymdrin â'r bwlch rhwng y nifer o bobl sy'n profi troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd a'r rhai sy'n rhoi adroddiad amdanynt.

Troseddau casineb anabledd

- Yn 2015/16, cwblhaodd y CPS 941 o erlyniadau am droseddau casineb anabledd, cynnydd o 41.3% ers y flwyddyn cynt pan gwblhaodd 666 achos.

¹ Bydd dedfryd yn cael ei dwysau mewn unrhyw erlyniad troseddau casineb pan fydd y dystiolaeth o gasineb wedi cael ei dderbyn gan y llys a'r diffynnydd yn pledio'n euog neu yn cael ei ddyfarnu'n euog.

- Cododd y nifer o gollfarnau o 503 yn 2014/15 i 707 yn 2015/16, cynnydd o 40.6%.
- Gostyngodd y gyfradd gollfarnu gyffredinol am droseddau casineb anabledd ychydig o 75.5% yn 2014/15 i 75.1% yn 2015/16.
- Cynyddodd y dedfrydau a ddwysawyd o 5.4% o achosion yn 2014/15 i 11.9% o achosion yn 2015/16, y gyfran uchaf a gofnodwyd hyd yn hyn.

Yn ystod 2015/16 cyflwynwyd pecyn hyfforddiant gorfodol ar droseddau casineb anabledd i holl erlynyddion y CPS. Cyflwynwyd olrhain ffeiliau byw trwy gyfrwng y Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb sydd yn helpu i gefnogi ansawdd gwaith achos trwy graffu byw arno, mae hyn yn arbennig o bwysig o ran troseddau casineb anabledd lle mae'r gyfradd o ddedfrydau sy'n cael eu dwysau yn parhau yn fychan.

Troseddau yn erbyn pobl hŷn

- Yn 2015/16, cwblhaodd y CPS 3,759 o erlyniadau am droseddau yn erbyn pobl hŷn, cynnydd o 1.8% ers y flwyddyn cynt pan gwblhaodd 3,693 achos.
- Gostyngodd y gyfradd gyffredinol am droseddau casineb anabledd ychydig o 80.8% yn 2014/15 i 80.1% yn 2015/16.²

Cynyddodd y nifer o erlyniadau a gwblhawyd am droseddau yn erbyn pobl hŷn am y seithfed flwyddyn yn olynol. Yn 2016/17 bydd Panel Craffu Cenedlaethol ar gyfer troseddau yn erbyn pobl hŷn yn cael ei sefydlu i gynorthwyo'r CPS wrth ddiweddarau ei bolisi a'i gyfarwyddyd cyfreithiol i sicrhau ei fod yn rhoi digon o ystyriaeth i faterion perthnasol yn yr achosion yma, fel diogelu ac amlygrwydd troseddau meddiangar.

² Nid yw troseddau yn erbyn pobl hŷn yn dod dan yr un fframwaith statudol â throseddau casineb o ran dwysau dedfryd.

Cyflwyniad

Dyma wythfed Adroddiad Troseddau Casineb y CPS ac mae'n rhoi gwybodaeth am berfformiad y CPS wrth erlyn y troseddau canlynol rhwng Ebrill 2014 a Mawrth 2016:

- troseddau casineb hiliol a chrefyddol;
- troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd;
- troseddau casineb anabledd;
- ysgogi casineb; a
- throseddau yn erbyn pobl hŷn.³

Cytunodd Cyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu (NPCC) a'r CPS ar ddiffiniad cyffredin o droseddau casineb sef:

“unrhyw drosedd a ddehonglir gan y dioddefydd neu unrhyw unigolyn arall i fod wedi ei hysgogi gan elyniaeth neu ragfarn yn seiliedig ar hil neu hil tybiedig rhywun; crefydd neu grefydd tybiedig; cyfeiriadedd rhywiol neu gyfeiriadedd rhywiol tybiedig; anabledd neu anabledd tybiedig ac unrhyw drosedd a ysgogir gan elyniaeth neu ragfarn yn erbyn rhywun sy'n drawsrywiol neu y tybir ei fod yn drawsrywiol.”

Y geiriau allweddol yn y diffiniad yw “gelyniaeth” a “rhagfarn”, geiriau a ddefnyddir yn eu hystyr arferol, bob dydd. Nid oes raid i'r erlyniad felly brofi mai *casineb* oedd y ffactor ysgogol tu ôl i drosedd. Ac nid oes raid i'r drosedd gyfan fod wedi ei hysgogi gan gasineb chwaith. Gall fod yr unig reswm am y troseddau, ond yn yr un modd, gall cymhelliad o'r fath fod yn ddim ond rhan neu yn un elfen o'r ymddygiad troseddol.

Mae'r CPS yn ceisio cynyddu a chynnal hyder cymunedau y mae troseddau casineb yn effeithio arnynt. Nod yr adroddiad hwn yw rhoi gwybodaeth glir i'r cyhoedd am y gwaith y mae'r CPS yn ei wneud wrth ymdrin â throseddau casineb a rhoi manylion am ei berfformiad yn y maes hwn. Mae hefyd yn nodi'r camau y bydd y CPS yn eu cymryd i gefnogi a chynnal gwell perfformiad.

Mae'r adroddiad yn darlunio perfformiad trwy gyfrwng y data rheoli sydd ar gael. Mae hefyd yn rhoi enghreifftiau o arfer da, gwersi a ddysgwyd, datblygiadau polisi ac ymchwil, sydd oll wedi cyfrannu at welliant yn y gwasanaeth y mae'r CPS yn ei roi o ran erlyniadau troseddau casineb ac, yn benodol, y gwasanaeth mae'n ei ddarparu i ddioddefwyr a thystion.

Amlygir y camau a gymerwyd i gefnogi gwelliannau yn ansawdd gwaith achos yn yr adroddiad. Cyflwynwyd y Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb yn Ionawr 2015, sy'n ei gwneud yn ofynnol i gydlynwyr troseddau casineb Ardaloedd penodedig wirio achosion byw a rhai a gwblhawyd o ran ansawdd y gwaith achos a chywirdeb y llumanu ar achosion (y broses y bydd y CPS yn dynodi achosion troseddau casineb trwyddi ar ei system reoli achosion ddigidol).

Rhodddwyd cyfarwyddyd a deunyddiau hyfforddi ychwanegol i staff y CPS, gan gynnwys pecyn troseddau

³ Cynhwysir gwybodaeth am droseddau yn erbyn pobl hŷn yn yr adroddiad hwn. Gall troseddau o'r fath fod neu beidio â bod yn droseddau casineb gan ddibynnu ar y ffeithiau ym mhob achos penodol ac nid yw cyfeiriadau at ddata troseddau casineb yn yr adroddiad hwn yn cynnwys troseddau yn erbyn pobl hŷn oni bai bod hynny'n cael ei nodi'n benodol.

casineb anabledd gorfodol a hyfforddiant arbenigol ar droseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd i sicrhau bod ganddynt yr offer i erlyn achosion hyd at y safon uchaf.

Mae'r CPS yn parhau yn ymroddedig i sicrhau gwelliant parhaus yn ansawdd y data. Yn ystod y cyfnod dan sylw mae'r CPS wedi dynodi ffyrdd y gellid gwella ei ddata ac mae wedi cynnal cyfres o asesiadau manwl i sicrhau cywirdeb. Roedd y CPS wedi cyhoeddi adroddiad troseddau casineb yn flynyddol yn y gorffennol ond oherwydd yr angen i gynnal adolygiad ansawdd data cynhwysfawr yn 2015, ni lwyddwyd i gyhoeddi adroddiad 2014/15 yn 2015. Cadarnhaodd yr adolygiad gywirdeb y data troseddau casineb ond, o ystyried yr oedi, ychwanegwyd adroddiad 2014/15 at ddata 2015/16 i greu'r adroddiad hwn am ddwy flynedd. Bydd adroddiadau blynyddol yn cael eu hail sefydlu ar gyfer data 2016/17.

Yn ychwanegol, ac fel rhan o'i ymrwymiad parhaus i wella ansawdd y data a ddefnyddir ar gyfer adroddiadau mewnol ac allanol, mae'r CPS wedi cyflwyno dull diwygiedig o roi adroddiad ar ganlyniadau penderfyniadau cyhuddo. Defnyddir y dull hwn yn yr adroddiad ac mae'n rhoi ffigwr cywirach ar gyfer y ganran o achosion diffynyddion sy'n mynd ymlaen i gael eu herlyn. Am y rheswm hwn efallai y bydd gwahaniaethau bychain rhwng y data a gofnodir a'r data yn y blynyddoedd blaenorol. Fel modd o wneud y data yn fwy hygyrch i'r cyhoedd, mae'r adroddiad yn awr yn cyfeirio at gyfraddau colffarnu yn hytrach na chyfraddau colli achosion fel oedd yn cael ei ddefnyddio yn y gorffennol. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn rhoi data cymharol o'r pum mlynedd diwethaf, pan fydd ar gael, i danlinellu tueddiadau dros amser.

Yn ychwanegol at y dadansoddiadau a roddwyd yn yr adroddiad hwn, mae'r data sylfaenol y seiliwyd casgliadau'r CPS arno wedi cael eu cyhoeddi. Gellir gweld y data ar wefan y CPS yn: www.cps.gov.uk/data/hate_crime/. Mae'n bwysig nodi bod y CPS yn casglu data⁴ i gynorthwyo i reoli ei swyddogaethau erlyn yn effeithiol. Nid yw'r CPS yn casglu data sy'n cael ei gyfrif yn ystadegau swyddogol fel y'u diffinnir yn Neddf Gwasanaeth Ystadegau a Chofrestru 2007.⁵

⁴ Tynnwyd y data ar droseddau casineb o System Reoli Achosion y CPS (CMS) a'r System Reoli Gwybodaeth gysylltiedig (MIS), sydd, fel gydag unrhyw system gofnodi ar raddfa fawr, yn agored i gamgymeriadau posibl wrth gofnodi a phrosesu data. Mae'r ffigurau'n rhai dros dro a gallant newid wrth i ragor o wybodaeth gael ei chofnodi gan y CPS. Mae'r CPS yn ymroddedig i wella ansawdd ein data ac o ganol Mehefin 2015 fe wnaethom gyflwyno trefn sicrhau ansawdd data newydd a all esbonio peth amrywio annisgwyl mewn rhai setiau data yn y dyfodol.

⁵ Mae'r ystadegau swyddogol sy'n ymwneud â throseddau a phlisma yn cael eu cynnal gan y Swyddfa Gartref a'r ystadegau swyddogol sy'n ymwneud â dedfrydu, achosion llys troseddol, dod â throseddwy'r llys, y llysoedd a'r farnwriaeth yn cael eu cynnal gan Y Weinyddiaeth Gyfiawnder.

Troseddau casineb ar draws pob edefyn

Cyflwyniad

Mewn cyfnod o newidiadau sylweddol mae'r CPS wedi cadw at ei ymrwymiad i erlyniadau troseddau casineb effeithiol a chynnal deialog adeiladol gyda rhanddeiliaid ar draws y system gyfiawnder troseddol, adrannau'r llywodraeth, cymunedau y mae troseddau casineb yn effeithio arnynt a sectorau gwirfoddol.

Mae'r CPS yn parhau yn barod i ymateb i'r amgylchedd troseddau casineb fel y mae'n datblygu. Mae hyn yn hanfodol os yw'r CPS am wella arbenigedd erlynyddion a darparu gwasanaeth o'r safon uchaf o ran ei waith achos a'i ymwneud â dioddefwyr. Mae'r CPS yn cadw llygad fanwl ar y gorwel i ragweld problemau sydd ar fin dod yn amlwg. Gall problemau o'r fath godi o ffynonellau allanol fel adroddiadau arolygu ac ymchwil, ymchwiliadau seneddol neu bryderon cymunedol. Gallant yn yr un modd gael eu dynodi o arferion a pherfformiad y CPS y mae'n eu hadolygu yn gyson.

Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb

Cyflwynwyd Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb y CPS ar 1 Ionawr 2015 i drin yr holl achosion anabledl, homoffobaidd a thrawsffobaidd. Estynnwyd y cynllun i gynnwys achosion wedi eu gwaethygu gan grefydd a hiliaeth o Fai 2015.

Mae'r cynllun yn canolbwyntio ar wirio ffeiliau achos byw fel y gellir rhoi adborth i erlynyddion unigol a rheolwyr i annog gwelliant wrth ymdrin ag achosion a chanlyniadau achosion. Caiff achosion wedi eu cwblhau eu gwirio hefyd i sicrhau eu bod wedi cadw at y polisi ac o ran cywirdeb y data. Mae adborth yn ganolog i'r cynllun gan ei fod yn cynnig cyfle i ddysgu i unigolion ac Ardaloedd CPS. Cyflwynir adroddiadau yn ganolog i gynorthwyo i weithredu'r broses yn gyson ac i annog dynodi a rhannu arfer gorau ar draws y CPS a'r system gyfiawnder yn ehangach.

Nododd yr adroddiad Sicrhau Troseddau Casineb diweddaraf gan y CPS yn y cyfnod dan sylw (Tachwedd 2015) welliannau mewn agweddau allweddol o ymdrin ag achosion: cywirdeb llumanu ar system reoli achosion ddigidol y CPS, dadansoddi tystiolaeth i gefnogi dwysau dedfryd a phriodoldeb y gefnogaeth i ddioddefwyr. Bydd y gwiriadau arferol yma yn parhau i roi sicrwydd bod ansawdd yn gyson ar draws y gwasanaeth a bod gwelliannau yn cael eu gwneud.

Mae'r broses sicrhau yn cynnwys asesiadau o'r modd y caiff dwysau dedfryd ei drin a'i gofnodi ym mhob erlyniad trosedd casineb llwyddiannus. Yn 2013/14, cyn i'r cynllun sicrwydd gael ei gyflwyno, cofnodwyd cyhoeddiadau mewn 4.1% o achosion. Cyrhaeddodd y gyfradd, ar ddiwedd Mawrth 2016, 33.8%. Er bod hwn yn gynydd sylweddol, nid yw'n adlewyrchu lefel uchelgais y CPS yn y cyswllt hwn. Bydd rhagor o welliannau yn digwydd yn ystod y flwyddyn nesaf, yn fewnol a gyda rhanddeiliaid perthnasol, i sicrhau bod dwysau dedfrydau yn cael ei ystyried yn briodol, ei weithredu, ei gyhoeddi a'i gofnodi.

Cydlynwyr troseddau casineb

Mae cydlynwyr troseddau casineb yn arbenigwyr profiadol sydd wedi cael eu penodi ym mhob Ardal CPS yn ogystal ag yn CPS Direct⁶ ac roeddent yn allweddol wrth gyflwyno'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb. Mae'r Cydlynwyr Troseddau Casineb yn gweithio yn ôl y safon ofynnol o ran rheoli perfformiad, ymlyniad cymunedol a rhanddeiliaid a gweithredu polisi ac maent yn chwarae rhan hanfodol wrth gefnogi erlyniadau troseddau casineb.

Mae cyfarfodydd bob hanner blwyddyn Rhwydwaith y cydlynwyr troseddau casineb yn canolbwyntio ar faterion perthnasol sy'n deillio o'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb ac yn cynorthwyo i ddyfodi arfer gorau, gan dynnu sylw at anghenion cefnogaeth, datblygu dull cyson a rhannu'r diweddariadau perthnasol. Ychwanegir at y cyfarfodydd yma, y cynhaliwyd y diweddaraf yn Ebrill 2016, gan gynadleddau ffôn misol dan arweiniad Cydlynwyr profiadol er mwyn hwyluso deialog cyson ar draws y CPS.

Cyfrannodd y Cydlynwyr hefyd at waith y CPS yn y maes hwn mewn nifer o ffyrdd eraill. Maent wedi helpu i ddatblygu deunyddiau cefnogi perthnasol, wedi cymryd rhan i ddatrys ystod o faterion gweithredol; wedi cymryd rhan mewn ymarferion cydymffurfio a sicrhau, wedi cyflwyno gweminarau arbenigol a chynorthwyo i gynllunio a chyflwyno'r Panel Craffu Cenedlaethol⁷ ar droseddau casineb anabled.

Crynodeb o weithgaredd y CPS

- Datblygwyd a gweithredwyd cynllun cyflawni i gefnogi Strategaeth Troseddau Casineb 2014/17.
- Yn Ionawr 2015, cyflwynwyd y Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb i ffeiliau byw ac wedi eu cwblhau i gefnogi ansawdd y gwaith achos a chywirdeb y data. Cefnogir y cynllun gan Nodiadau Arfer Sicrhau Troseddau Casineb.
- Mae Rheolwyr Cydraddoldeb ac Amrywiaeth ac Ymgysylltu Cymunedol ardaloedd hefyd yn cyfrannu at gyflawni'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb. Yn ychwanegol maent yn cefnogi'r Cydlynwyr ac yn cynnig ymgysylltiad cymunedol effeithiol.
- Penodwyd dau arweinydd gweithredol uwch dros droseddau casineb yn Hydref 2014 (Dirprwy Brif Erlynydd y Goron dros Lannau Mersi-Swydd Gaer, Alison Mutch, a Dirprwy Brif Erlynydd y Goron dros Lundain, Gerallt Evans) y ddau yn Gydlynwyr profiadol.
- Cynhaliwyd cyfarfodydd misol rhwng y Cydlynwyr Ardal i ystyried arfer gorau a rhannu'r gwersi a ddysgwyd.
- Cynhaliwyd cyfarfodydd perfformiad chwarterol gydag uwch reolwyr i drafod perfformiad o ran troseddau casineb yng nghyswllt cyfraddau collfarnu, camau a gymerwyd i gefnogi sicrhau ansawdd,

⁶ CPS Direct sy'n gyfrifol am ddarparu cyngor cyhuddo i'r heddlu trwy'r wlad, 24 awr y dydd, 365 diwrnod y flwyddyn.

⁷ Mae Paneli Craffu Cenedlaethol yn cynnwys ymarferwyr profiadol ac ymgyrchwyr o safbwynt cymunedol yn ogystal â swyddogion allweddol o'r llywodraeth ac asiantaethau ac maent yn cynnig fforwm i drafod pynciau diffiniedig yn ymwneud ag edefyn penodedig o droseddau casineb.

gwell cofnodi ar ddwysau dedfrydau, gwersi a ddysgwyd a gweithio mewn partneriaeth gyda'r heddlu.

- Ym Mehefin 2015, i adlewyrchu newidiadau diweddar i'r gyfraith a'r cyfarwyddyd perthnasol ac i sicrhau cysondeb gan y rhai sy'n cyflwyno achosion troseddau casineb anabledd yn y llys, diweddarwyd y Cyfarwyddiadau i Eiriolwyr sy'n Erllyn ar gyfer troseddau casineb anabledd, troseddau casineb a waethygydd gan hiliaeth a chrefydd a throseddau trawsffobaidd a homoffobaidd.
- Er mwyn sicrhau bod erlynyddion yn cael eu cefnogi i wneud penderfyniadau cywir a phrydlon, datblygwyd deunyddiau hyfforddi ychwanegol gan y CPS. Mae'r enghreifftiau o becynnau o'r fath yn cynnwys rhestrau gwirio penodol i edefyn ar bwyntiau i'w hystyried wrth erlyn troseddau casineb, cyfarwyddyd yn ymwneud â gwneud penderfyniadau cyhuddo a chanllaw hanfodol i ddwysau dedfrydau.
- Pwysleisiodd hyfforddiant ym Mehefin 2015 ar gyfer erlynyddion CPS, cyn cyflwyno Trawsnewid Cyfiawnder Diannod,⁸ bwysigrwydd dwysau dedfrydau a'r camau arbennig sydd ar gael i dystion ac roedd yn cynnwys sefyllfa gwaith achos yn deillio o ddigwyddiad homoffobaidd.
- Diweddarwyd cyfarwyddyd ar gamau arbennig i dystion ym Mai 2015. Mae darpariaethau Deddf Cyfiawnder Ieuencid a Thystiolaeth Troseddol 1999 yn rhoi cefnogaeth i'r rhai sy'n cael eu diffinio gan y Ddeddf fel rhai bregus neu dan fygythiad ac maent yn berthnasol iawn i ddiodefwyr a thystion mewn erlyniadau troseddau casineb a all gael budd mawr o'r diogeliad y maent yn ei gynnig.

Ymgysylltiad y CPS â phartneriaid

- Mae Ardaloedd y CPS yn cefnogi Paneli Craffu ac Ymgysylltiad Lleol. Mae pob panel, sy'n cynnwys amrywiaeth o gyfranwyr gyda phrofiad ac arbenigedd yng nghyswllt troseddau casineb ynghyd â phersonél CPS, yn adolygu achosion sydd wedi eu cwblhau i ddynodi pwyntiau y gellir dysgu oddi wrthynt ac arfer da. Mae eu cyfraniad a'u harbenigedd yn amhrisiadwy ac mae wedi cyfrannu at, ymhlith llwyddiannau eraill, mwy o gywirdeb wrth lumanu achosion ar system reoli achosion ddigidol y CPS; cydnabod gwerth Datganiadau Personol Dioddefwyr; a chywirdeb asesiadau tystiolaethol mewn troseddau a waethygydd yn hiliol a chrefyddol.
- Mae'r CPS yn un o nifer o asiantaethau sy'n cyflawni ymrwymiad y Llywodraeth i ymdrin â throseddau casineb yn effeithiol. Mae'r CPS yn parhau i adeiladu ar drefniadau cyd-weithio effeithiol ar draws adrannau'r llywodraeth, gyda Chyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu, y Coleg Plismona, y Farnwriaeth a phartneriaid cymunedol.
- Yn 2015, daeth y CPS yn aelod ffurfiol o Weithgor Cyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu (NPCC) sy'n dwyn at ei gilydd gynrychiolwyr o bob llu heddlu yng Nghymru a Lloegr. Mae'r grŵp yn cynnig peirianwaith ar gyfer ystyried trefniadau cydweithio a dynodi a rhannu arfer gorau. Yn y flwyddyn gyntaf o gydweithio, ymysg gweithgareddau eraill, cytunodd y grŵp ar gynllun gweithredu oedd yn deillio o'r ymarfer olrhain troseddau casineb anabledd ar y cyd. Cwblhawyd llawer o'r

⁸ Cynllun gan y system gyfiawnder droseddol yw Trawsnewid Cyfiawnder Diannod a ddyluniwyd i sicrhau bod achosion yn cael eu trin yn fwy effeithiol mewn llysoedd ynadon.

gwaith yn y cynllun gweithredu, gan gynnwys sefydlu rhwydwaith rhanbarthol o arweinwyr troseddau casineb yr heddlu. Canolbwyntiodd y trafodaethau rhwng cydlynwyr troseddau casineb y CPS a'r arweinwyr heddlu rhanbarthol ar yr angen am ddefnyddio rhagor o samplu ffeiliau i sicrhau bod achosion yn cael eu trin yn effeithiol a bod y data yn gywir.

- Cynhaliwyd digwyddiad ar y cyd i arweinwyr troseddau casineb o luoedd heddlu ac Ardaloedd CPS ym Medi 2015 yn y Coleg Plismona. Nod cyffredinol y gynhadledd oedd i'r heddlu a'r CPS gael gwell dealltwriaeth o broblemau a gofynion y naill a'r llall wrth ymchwilio i droseddau casineb a'u herlyn er mwyn sefydlu dull mwy cydweithredol rhwng y lluoedd heddlu ac Ardaloedd y CPS.
- Mae'r CPS yn cefnogi ystod o gynlluniau traws-lywodraethol fel y gweithgorau ar wrth-semitiaeth a gwrth-Fwslimiaeth. Mae'r grwpiau hyn yn cynnig fforwm i gymunedau y mae troseddau casineb yn effeithio arnynt i godi pryderon yn uniongyrchol ag asiantaethau cenedlaethol gyda chyfrifoldeb am ymdrin â materion troseddau casineb.
- Cymerodd y CPS ran yn y Bwrdd Strategaeth Troseddau Casineb traws-lywodraethol a drefnwyd gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder a'r Swyddfa Gartref. Roedd y cyfnod dan sylw yn yr adroddiad yn cynnwys adolygiad o'r cynnydd mewn cymhariaeth â'r cynllun gweithredu 'Herio, Adrodd, Atal: Cynllun y Llywodraeth i Daclo Troseddau Casineb' (Mawrth 2012). Cyflawnodd y CPS nifer o'i ymrwymadau gan gynnwys, o ran gweithgaredd "cynyddu hyder dioddefwyr", gweithgaredd i godi ymwybyddiaeth o'r gyfraith ar droseddau casineb a chynyddu'r nifer sy'n rhoi adroddiadau. Roedd hyn yn cynnwys gweithdai a redwyd i grwpiau cymunedol gan y CPS.
- Arweiniodd trafodaethau'r CPS gyda'r Weinyddiaeth Gyfiawnder at eglurder o ran defnyddio Datganiadau Effaith Cymunedol yng nghyswllt troseddau casineb. Mae Datganiadau Effaith Cymunedol yn galluogi'r rhai sy'n ymwneud ag ymchwilio, erlyn a dedfrydu troseddau casineb i gael gwell gwybodaeth am gyd-destun lleol y troseddu.
- Mae'r CPS yn dal i gefnogi'r Porth Eiriolwyr sy'n rhoi cyfarwyddyd ymarferol i ymarferwyr cyfiawnder troseddol yng nghyswllt cefnogi dioddefwyr, tystion a diffynyddion gydag anghenion penodol yn cynnwys y rhai â phroblemau iechyd meddwl neu anabledau dysgu.
- Cynhaliodd y CPS ymgynghoriad cyhoeddus ar gyfarwyddyd diwygiedig ar erlyn achosion sy'n ymwneud â chyfathrebiadau a anfonir trwy gyfryngau cymdeithasol, a ddaeth i ben ym Mai 2016. Mae'r cyfarwyddyd wedi ei ddiweddarau yn cynnwys adrannau newydd ar droseddau casineb a defnyddio gorchmynion llys perthnasol wrth gollfarnu.

Camau nesaf

Bydd y CPS yn:

- ymgynghori ar ddatganiadau polisi cyhoeddus a'u cyhoeddi a diweddarau ei gyfarwyddyd cyfreithiol yng nghyswllt pob edefyn o droseddau casineb;
- archwilio'r rhesymau pam nad yw dioddefwyr a thystion yn dod i'r llys mewn achosion troseddau casineb, a, gyda chydweithwyr ar draws y system cyfiawnder troseddol, yn cymryd camau i wella'r sefyllfa;

- sefydlu strwythur llywodraethiant newydd i waith troseddau casineb. Bydd y CPS yn sefydlu bwrdd strategaeth troseddau ar y cyd gyda'r heddlu a fydd yn sicrhau bod mwy o gydweithio yn ogystal â rhoi cyfeiriad a goruchwyliaeth i'r gwaith. Rhagwelir y bydd y strwythur newydd yn dod yn weithredol erbyn Medi 2016;
- annog rhagor o ddefnydd o ymarferion ar y cyd gyda'r heddlu i sicrhau ansawdd achosion fel modd o sicrhau cysondeb wrth eu trin;
- parhau i fonitro a gwella cywirdeb llumanu achosion troseddau casineb ar system reoli achosion ddigidol y CPS trwy'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb;
- datblygu strategaeth gyfathrebu sy'n canolbwyntio ar y gymuned i annog ymwybyddiaeth, hyder a rhoi adroddiadau;
- cyhoeddi canllawiau ar adnabod a rhoi adroddiadau am droseddau casineb. Adeiladu ar ymlyniad cymunedol yn y gorffennol ac yn dilyn ymgynghoriad manwl, mae'r gwaith hwn yn cydnabod y rhwystrau sy'n parhau i atal pobl rhag rhoi adroddiadau y mae diffyg ymwybyddiaeth a dealltwriaeth yn eu creu. Bydd un canllaw ar gyfer unigolion a bydd yn disgrifio beth yw troseddau casineb a beth i'w wneud amdano yn ogystal ag amlinellu'r peirianweithiau cefnogi sydd ar gael. Cyhoeddir canllaw i gyd-fynd i'r rhai sydd yn y gwasanaethau rheng flaen, a all glywed yn gyntaf am drosedd casineb neu ddigwyddiad lle mae casineb, a bydd yn rhoi cyfarwyddyd hanfodol a chyfeirio;
- adnewyddu'r pecynnau dysgu ysgolion am droseddau casineb, a gynhyrchwyd gan CPS y Gogledd Orllewin, i gynyddu ymwybyddiaeth a'r hyder i roi adroddiadau ymhlith pobl iau;
- gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu safonau arfer gorau cenedlaethol i roi anogaeth i drydydd partïon roi adroddiadau am droseddau casineb;
- gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu cyfarwyddyd ar ddefnyddio Datganiadau Effaith Cymunedol fel peirianwaith i wella ymwybyddiaeth yn y system cyfiawnder troseddol o'r effaith y gall troseddau casineb ei chael ar gymunedau;
- gweithio gyda phartneriaid i hybu mwy o ddefnydd o Ddatganiadau Personol Dioddefwyr mewn achosion troseddau casineb; a
- pharhau i weithio gyda phartneriaid ar ddigideiddio'r system cyfiawnder troseddol, gan gydnabod bod datblygu systemau a rennir yn cynnig cyfle unigryw i gasglu potensial technoleg er budd dioddefwyr troseddau casineb.

Data

Mae Tabl 1 isod yn cynnwys data ar gyfer set o ddangosyddion allweddol ar gyfer yr holl erlyniadau troseddau casineb am y cyfnod dan sylw.

Tabl 1: Dangosyddion allweddol mewn erlyniadau troseddau casineb 2014/15 a 2015/16

Dangosydd	2014/15	2015/16
Atgyfeiriadau gan yr heddlu i'w cyhuddo	14,376	12,997
Erlyniadau a gwblhawyd	14,738	15,442
Cyfradd gollfarnu	82.9%	83.2%
Pleon euog	73.8%	73.3%
Dim collfarn: materion dioddefwyr	31.3%	31.0%
Rhyddfarn ar ôl yr achos	29.9%	28.9%
Dwysau dedfryd wedi ei gofnodi	11.8%	33.8%

- Y nifer o droseddau casineb a atgyfeiriwyd gan yr heddlu i'r CPS am benderfyniad yn 2014/15 oedd 14,376 oedd yn gynydd o 2.2% mewn cymhariaeth â ffigwr y flwyddyn cynt. Yn 2015/16 gostyngodd y nifer o atgyfeiriadau o 9.6% i 12,997. Dim ond mewn troseddau casineb a waethygyd gan hiliaeth a throseddau casineb homoffobaidd y mae'r gostyngiad yn cael ei adlewyrchu fel y gwelir isod. Er na all y CPS reoli'r nifer o achosion a atgyfeirir gan yr heddlu i gael penderfyniad, bydd y rhesymau posibl am y gostyngiad yn 2015/16 yn cael eu trafod gyda chydweithwyr yn yr heddlu a bydd y camau priodol yn cael eu dynodi.
- Roedd y gyfradd gollfarnu ar draws pob edefyn o droseddau casineb yn 82.9% yn 2014/15. Yn 2015/16 gwelwyd cynnydd bychan yn y gyfradd i 83.2%. Mae hyn yn cymharu â'r cyfartaledd cyfun ar gyfer yr holl gollfarnau ar 83.1%.
- Roedd pleon euog yn rhan o 74.1% o achosion llwyddiannus dros y pum mlynedd ddiwethaf, mewn cymhariaeth â'r cyfartaledd pum mlynedd ar gyfer cyfanswm y gwaith achos o 71.9%. Roedd pleon euog yn rhan o 73.3% o achosion llwyddiannus dros bob edefyn yn 2015/16 ac mewn 74.0% o droseddau a waethygyd gan hiliaeth a chrefydd; mewn 73.9% o droseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd; ac mewn 63.4% o droseddau casineb anabled.
- Yn 2014/15, cynyddodd y gyfran o achosion aflwyddiannus yn ymwneud â materion dioddefwyr (h.y. pan fydd dioddefwr yn tynnu'n ôl, ddim yn mynd i'r llys yn groes i'r disgwyl neu nad yw ei dystiolaeth yn cefnogi'r achos), ar draws pob edefyn o 27.5% (593) yn 2013/14 i 31.3% (789). Yn 2015/16, gostyngodd y gyfran ychydig i 31.0% sydd yn dal yn sylweddol uwch na'r data cyfatebol wrth ystyried yr holl droseddau a erlynwyd gan y CPS (21.3%). Mewn ymdrech i ddeall y rhesymau am hyn, cynhaliwyd ymarfer yn ystod chwarter olaf 2015/16. Gofynnwyd i Ardaloedd CPS archwilio pob achos yr oedd y dioddefwr wedi tynnu yn ôl ohono neu wedi peidio â dod i'r llys am gyfnod o ddau fis. Mae tuedd i'r canfyddiadau awgrymu bod nifer o resymau pam na fydd dioddefwr yn cefnogi erlyniad, er enghraifft ofn erledigaeth neu golli cyflog o ran dod i'r llys. I ymateb i hyn cytunwyd ar gynlluniau gweithredu lleol gyda lluoedd heddlu i geisio dynodi, yn gynnar yn y gweithrediadau, dioddefwyr a all ei chael hi'n anodd i gefnogi erlyniad i'r pen, gyda golwg ar drefnu camau cefnogi addas.

- Yn 2014/15, gwellodd y gyfran o achosion a fu'n aflwyddiannus oherwydd rhyddfarniad ar ôl yr achos ychydig o 30.4% (656) yn 2013/14 i 29.9% (754). Dylid ystyried y gwelliant hwn yng nghydestun y nifer uwch o achosion a erlynwyd. Yn 2015/16, parhaodd y gwelliant hwn ac roedd y gyfran o achosion a fu'n aflwyddiannus oherwydd rhyddfarniad ar ôl yr achos yn 28.9% o'r holl achosion aflwyddiannus.
- Mae dwysau dedfryd sy'n cael ei gyhoeddi a'i gofnodi mewn achos troseddau casineb a erlynwyd yn llwyddiannus yn ddangosydd clir bod y gyfraith yn cael ei gweithredu i gael yr effaith orau. Y gyfran o erlyniadau a gwblhawyd yn llwyddiannus gyda'r ddedfryd wedi ei dwysau yn cael ei chyhoeddi a'i chofnodi oedd 11.8% yn 2014/15, cynnydd o 4.1% y flwyddyn flaenorol. Yn 2015/16, parhaodd y duedd hon at wella a chyrrhaeddodd y gyfran o ddedfrydau wedi eu dwysau a gyhoeddwyd ac a gofnodwyd 33.8%. Dengys y canlyniad hwn effaith cyfarwyddyd ychwanegol, cefnogaeth ac ymrwymiad Ardaloedd CPS i weld llwyddiant ar y mater hwn. Cymerir rhagor o gamau i gefnogi gwelliant parhaus yn 2016/17.
- Mae Tabl 2 isod yn dangos bod y cyfraddau collfarnu ar draws yr edeifion troseddau casineb wedi parhau ar eu llwybr ar i fyny. Mae hefyd yn dangos bod y gostyngiad yn nifer yr erlyniadau a gwblhawyd yn 2012/13 wedi ei wrydroi dros y blynnyddoedd diwethaf a'i fod yn awr ar ei lefel uchaf erioed.

Tabl 2: Erlyniadau troseddau casineb a gwblhawyd yn ôl canlyniad

	2010-11		2011-12		2012-13		2013-14		2014-15		2015-16	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Collfarnau	12,651	82.8%	11,843	83.4%	10,794	82.6%	11,915	84.7%	12,220	82.9%	12,845	83.2%
Aflwyddiannus	2,633	17.2%	2,353	16.6%	2,276	17.4%	2,159	15.3%	2,518	17.1%	2,596	16.8%
Cyfanswm	15,284		14,196		13,070		14,074		14,738		15,442	

- Yn 2014/15, cynyddodd y nifer o erlyniadau a gwblhawyd yn genedlaethol o 4.7% o'i gymharu â'r flwyddyn cynt. Eto, yn 2015/16 y cynnydd fel canran oedd 4.8%. Adlewyrchwyd y cynnydd hwn ar draws wyth ardal ac, wrth gymharu data 2014/15 â data 2015/16, gwelwyd y cynnydd mwyaf yn: Gorllewin Canolbarth Lloegr (33.7%), Wessex (9.1%) a Swydd Efrog a Glannau Humber (8.8%).
- Ar ddiwedd erlyniad, mae achosion yn cael prif gategori trosedd i ddangos math a difrifoldeb y cyhuddiadau a wnaethpwyd. Mae Tabl 3 isod yn dangos yn 2014/15 a 2015/16 mai troseddau yn erbyn yr unigolyn a throseddau trefn gyhoeddus oedd fwyaf cyffredin, yn cynrychioli 83.7% ac 89.2% o'r holl erlyniadau troseddau casineb yn ystod y cyfnod (er yng nghydestun troseddau casineb anabledd, mae troseddau manteisiol yn fwy cyffredin na throseddau trefn gyhoeddus).

Tabl 3: Prif gategori trosedd ar gyfer pob edefyn troseddau casineb

Categori'r Brif Drosedd	Anabledd		Homoffobaidd a Thrawsffobaidd		Troseddau wedi eu Gwaethygu gan Hiliaeth a Chrefydd	
	2014/15	2015/16	2014/15	2015/16	2014/15	2015/16
Dynladdiad	0.8%	0.6%	0.0%	0.0%	0.0%	0.1%
Troseddau yn erbyn yr unigolyn	44.2%	48.0%	54.0%	59.2%	53.7%	76.4%
Troseddau rhywiol	4.9%	3.6%	1.3%	1.3%	0.3%	0.3%
Byrgleriaeth	7.7%	8.7%	0.4%	0.3%	0.5%	0.3%
Lladrad	9.6%	6.7%	1.9%	1.1%	0.7%	0.6%
Dwyn a thrin	11.3%	12.1%	2.1%	1.7%	3.3%	1.7%
Twyll a ffugiad	6.1%	6.4%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%
Difrod troseddol	3.1%	2.9%	4.4%	3.9%	4.3%	3.3%
Troseddau cyffuriau	0.9%	0.4%	1.7%	1.2%	1.1%	0.6%
Troseddau trefn gyhoeddus	8.5%	9.3%	30.3%	29.8%	31.4%	15.1%

Troseddau casineb wedi eu gwaethygu gan hiliaeth achrefydd

Cyflwyniad

Dechreuwyd cofnodi troseddau casineb wedi eu gwaethygu yn hiliol a chrefyddol ar wahân yn 2010/11, cyn hynny roedd y data yn cael ei gyfuno. Gall achosion yn awr gael eu llumanu ar system reoli achosion ddigidol y CPS yn achosion wedi eu gwaethygu gan hiliaeth, wedi eu gwaethygu gan grefydd neu, pan fydd tystiolaeth addas yn bodoli, y ddau.

Mae'r nifer o droseddau casineb a waethygydd gan grefydd yn parhau yn isel, felly mae'n anos dynodi tueddiadau ystyrlon o ran yr amrywiadau yn niferoedd yr achosion a'r nodweddion o ran perfformiad wrth erlyn. Fodd bynnag, mae Arolwg Troseddau Cymru a Lloegr a phrofiad canolfannau cofnodi cymunedol yn tanlinellu'r bwch sy'n parhau rhwng y nifer sy'n profi troseddau casineb â'r nifer sy'n rhoi adroddiad. Mae'r CPS yn benderfynol o chwarae ei ran wrth godi ymwybyddiaeth a chynyddu hyder cymunedau i roi adroddiadau, yn arbennig yng ngoleuni amrywiadau o'r fath. Mae gweithgareddau i hybu ymwybyddiaeth a gwella hyder i roi adroddiad yn cael eu cynllunio sy'n cynnwys cyhoeddi canllawiau i adnabod troseddau casineb a rhoi adroddiadau amdano.

Mae'r gallu i ddynodi ac erlyn troseddau a waethygydd gan grefydd a hiliaeth yn parhau o'r pwysigrwydd mwyaf i'r CPS. Mae hyn yn neilltuoel o wir o ystyried y cyd-destun o densiynau mwy dwys yn dilyn digwyddiadau yn y gwledydd hyn ac yn rhyngwladol yn ystod y cyfnod dan sylw a'u heffeithiau uniongyrchol ar y cymunedau y mae'r math yma o droseddau casineb yn effeithio arnynt.

Gweithgaredd y CPS yn benodol i'r edefyn hwn

- Estynnwyd y Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb (gweler uchod) i droseddau hiliol a chrefyddol ym Mai 2015. Cyflwynir adroddiadau yn ganolog i gynorthwyo i ddynodi, rhannu a gweithredu arfer gorau.
- Lanswyd y Cynllun Gweithredu Troseddau a Waethygydd gan Grefydd a Gwrth-semitig ym Mai 2015. Roedd y cynllun yn cynnwys ymrwymiad i ddiweddarau cyfarwyddyd cyfreithiol yng nghyswllt erlyn troseddu trwy gyfryngau cymdeithasol, ac i wella'r gallu i fonitro ac asesu ansawdd ffeiliau achos trwy'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb. Cyflawnwyd yr holl ymrwymadau.

Astudiaeth achos

Yn un o achosion CPS Afon Tafwys a Chiltern, torrwyd ar draws y diffynnydd gan ddau oedd yn mynd heibio wrth iddo chwistrellu graffiti hiliol ar wal tanffordd. Wrth i'r ddau dyst gerdded heibio, fe wnaeth y diffynnydd regi arnynt. Pan aeth y diffynnydd i'r cyfleusterau cyhoeddus gerllaw, fe wnaeth un o'r tystion dynnu lluniau o'r graffiti ar ei ffôn a galw'r heddlu. Daeth yr heddlu yno; cymrodd y diffynnydd gyfrifoldeb am y graffiti ac fe'i harestiwyd.

Ar y ffordd i swyddfa'r heddlu, fe wnaeth y diffynnydd sarhau swyddog yn hiliol ac fe'i harestiwyd am drosedd trefn gyhoeddus wedi ei gwaethygu gan hiliaeth. Wrth gyrraedd swyddfa'r heddlu, roedd y diffynnydd yn hiliol sarhaus tuag at swyddog arall. Gwrthwynebodd yr heddlu fechnïaeth y diffynnydd gan fod ganddo gollfarnau blaenorol am droseddau tebyg. Cyfaddefodd i ddifrod troseddol wedi ei waethygu gan hiliaeth a throsedd yn erbyn a.4a Deddf Trefn Gyhoeddus a waethygydd gan hiliaeth yn y gwrandawriad cyntaf ac fe'i dedfrydwyd i gyfanswm o 18 wythnos yn y ddalfa. Cyhoeddodd y llys bod 6 wythnos o'r ddedfryd wedi ei ychwanegu i ddwysau'r ddedfryd o ganlyniad i'r gwaethygiad gan hiliaeth.

- Diweddarwyd y Cyfarwyddiadau i Eiriolwyr sy'n Erlyn o ran troseddau wedi eu gwaethygu gan hiliaeth a chrefydd yn Awst 2015 i sicrhau bod y rhai sy'n cael y ddyletswydd o erlyn achosion CPS yn y llys yn hollol ymwybodol o'r materion penodol sy'n codi o ran y troseddau hyn.
- Tanlinellodd yr adborth gan Baneli Craffu ac Ymgysylltu Lleol a'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb yr angen am well cywirdeb wrth lumanu troseddau a waethygyd gan hiliaeth a chrefydd ar system reoli achosion ddigidol y CPS. O ganlyniad, cynhaliwyd ymarfer samplu trylwyr o droseddau a waethygyd gan grefydd. Trafodwyd y gwersi a gododd o hynny gyda chydlynwyr troseddau casineb Ardal a bydd y mater yn cael ei adolygu yn gyson wrth symud ymlaen.

Ymgysylltiad y CPS â phartneriaid yn benodol i'r edefyn hwn

- Galwyd Panel Craffu Cenedlaethol, yn canolbwyntio ar droseddau casineb a waethygyd gan grefydd ym Medi 2014 ac awgrymodd nifer o gamau i greu gwelliant. Ymgorfforwyd y camau yn y Cynllun Gweithredu Troseddau a Waethygyd gan Grefydd a Gwrth-semiteg oedd yn ymrwymo'r CPS i nifer o weithgareddau allweddol, fel diweddarau'r canllawiau ar erlyn achosion yn ymwneud â chyfathrebiadau a anfonwyd ar gyfryngau cymdeithasol a chyflwyno digwyddiad hyfforddi dau ddiwrnod i arweinwyr troseddau casineb arbenigol o'r CPS a'r heddlu. Mae'r holl gamau yn y cynllun gweithredu wedi eu cwblhau.
- Ym Mawrth 2015, rhoddodd y CPS ei ymateb i ganfyddiadau Adroddiad Ymchwiliad Trawsbleidiol Seneddol i wrth-semiteg ac ymgorfforodd gamau perthnasol yn y Cynllun Gweithredu a nodir uchod.
- Mae'r CPS yn cefnogi ystod o gynlluniau trawslywodraethol fel y gweithgorau ar wrth-semiteg a gwrth-Fwslimiaeth. Mae'r grwpiau hyn yn cynnig fforwm i gymunedau y mae troseddau casineb yn effeithio arnynt i godi pryderon yn uniongyrchol ag asiantaethau cenedlaethol gyda chyfrifoldeb am ymdrin â materion troseddau casineb.
- Datblygwyd a chyhoeddwyd cyfarwyddyd i erlynyddion gyda chyfraniad gweithredol yr Ymddiriedolaeth Ddiogelwch Cymunedol a Tell MAMA.

Astudiaeth achos

Mewn achos gan Ardal CPS Gorllewin Canolbarth Lloegr, cafwyd dwy ferch yn euog o geisio anharddu copi o'r Qur'an mewn gêm bêl-droed.

Yn ystod y gêm, adroddodd stiwardiaid y clwb bod un o'r menywod wedi tynnu copi o'r Qur'an o'i bag, wedi rhwygo tudalennau o'r llyfr a chanu caneuon hiliol. Taflood yr ail fenyw dudalennau o gwmpas y maes.

Arestwyd y diffynnyddion gan yr heddlu a'u cyhuddodd yn ddiweddarach o aflonyddu a waethygyd yn hiliol a chrefyddol ac fe'u cafwyd yn euog. Dirwywyd y diffynnydd cyntaf £300 a gorchymyn costau o £400 ac ardreth dioddefwr o £30, dirwywyd yr ail £200 a gorchymyn costau £400 ac ardreth dioddefwr o £20.

Camau Nesaf

Bydd y CPS yn:

- defnyddio'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb i gael darlun mwy manwl o ymdrin ag achosion a chanlyniadau i gefnogi mwy o gysondeb ac ymdrin â rhwystrau sy'n atal cynnydd;
- adeiladu ar waith y Cynllun Gweithredu Troseddau a Waethygydd gan Grefydd a Gwrth-semitiaeth trwy wella ei allu i ddynodi achosion yn briodol, gan roi cefnogaeth i erlynyddion gyda chymorth rhanddeiliaid cymunedol, monitro ansawdd ymdrin ag achosion a rhannu canlyniadau positif i gymunedau y mae'r math hwn o droseddau casineb yn effeithio arnynt;
- diweddarau datganiad polisi cyhoeddus y CPS a'r cyfarwyddyd cyfreithiol ar droseddau a waethygydd gan hiliaeth a chrefydd. Bydd y gwaith yn mynegi'r rhesymeg tu ôl i ddull y CPS o ymdrin â'r troseddau hyn ac yn helpu i wella arferion trwy gydol y broses erlyn, gan gynnwys cefnogi dioddefwyr. Bydd y prosiect yn cael ei seilio ar wybodaeth o Banel Craffu Cenedlaethol fydd yn rhoi pwyslais ar fuddiannau cymunedol. Mae'r ymgynghoriad cyhoeddus i fod i ddechrau ar ddiwedd Gorffennaf 2016;
- darparu pecyn hyfforddi wyneb yn wyneb i erlynyddion ar ddynodi tystiolaeth yn gywir yng nghyswllt troseddau a waethygydd gan hiliaeth a chrefydd. Bydd yr hyfforddiant hwn yn cael ei gyflwyno gan Ardaloedd CPS o fis Tachwedd 2016 ymlaen; a
- chynyddu monitro, trwy'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb a chydlynwyr troseddau casineb, o ran llumanu priodol ar droseddau a waethygydd gan hiliaeth a chrefydd ar system reoli achosion ddigidol y CPS.

Data

Mae Tabl 4 isod yn cynnwys data ar gyfer dangosyddion allweddol mewn troseddau a waethygydd gan hiliaeth a chrefydd yn ystod y cyfnod adrodd.

Tabl 4: Dangosyddion allweddol mewn troseddau a waethygydd gan hiliaeth a chrefydd 2014/15 a 2015/16

Dangosydd	2014/15	2015/16
Atgyfeiriadau gan yr heddlu i'w cyhuddo	12,071	10,728
Erlyniadau a gwblhawyd	12,795	13,032
Cyfradd gollfarnu	83.5%	83.8%
Pleon euog	74.5%	74.0%
Dim collfarn: materion dioddefwyr	31.6%	31.9%
Rhyddfarn ar ôl yr achos	29.1%	28.0%
Dwysau dedfryd	12.0%	34.8%

- Yn 2014/15 atgyfeiriodd yr heddlu 12,071 o achosion troseddau casineb a waethygydd gan hiliaeth a chrefydd at y CPS am benderfyniad. Roedd hyn yn ostyngiad bychan mewn cymhariaeth â

chyfanswm y flwyddyn flaenorol, sef 12,184. Gostyngodd y nifer o atgyfeiriadau eto yn 2015/16 i 10,728, gostyngiad dros y cyfnod adrodd o 12.0%. Mae'r gostyngiad yn atgyfeiriadau'r heddlu yn gysylltiedig â throseddau a waethygydd gan hiliaeth yn unig fel y nodir uchod. Er na all y CPS reoli'r nifer o achosion a atgyfeirir gan yr heddlu i gael penderfyniad, bydd y rhesymau am y gostyngiad yn 2015/16 yn cael eu trafod gyda chydweithwyr yn yr heddlu a bydd y camau priodol yn cael eu dynodi.

- Yn 2014/15, roedd y gyfradd gollfarnu ar gyfer troseddau casineb wedi eu gwaethygu gan hiliaeth a chrefydd yn 83.5%. Mae hyn yn cymharu â'r cyfartaledd cyfun ar gyfer yr holl gollfarnau CPS oedd yn 83.5% yn 2014/15. Yn 2015/16, gwelodd y gyfradd ychydig i 83.8%.
- Roedd pleon euog yn rhan o 74.0% o achosion llwyddiannus erlyniadau troseddau a waethygydd gan hiliaeth a chrefydd yn 2015/16. Yn 2014/15, 74.5% oedd y ffigwr. Gall pleon euog gael eu gweld fel tystiolaeth o achosion wedi eu llunio yn dda. Maent hefyd yn arwain at ddatrysiad cynnar i erlyniadau a gallant osgoi'r angen i ddiodefwrwr roi tystiolaeth.
- Yn 2015/16, arhosodd y gyfran o achosion aflwyddiannus oherwydd materion dioddefwyr yr un fath yn fras ag yn 2014/15 ar 31.9%.
- Yn 2015/16, gwelodd y gyfran o achosion a fu'n aflwyddiannus oherwydd rhyddfarniad ar ôl yr achos ychydig o 29.1% (616) yn 2014/15 i 28.% (591).
- Y gyfran o erlyniadau a gwblhawyd yn llwyddiannus gyda'r ddedfryd wedi ei dwysau yn cael ei chyhoeddi a'i chofnodi oedd 12.0% yn 2014/15, cynnydd o 4.3% y flwyddyn flaenorol, a chynyddodd yn sylweddol i 34.8% yn 2015/16. Mae'r canlyniad hwn yn rhoi arwydd o effaith y cyfarwyddyd, y gefnogaeth ac ymroddiad Ardaloedd y CPS i gyflawni llwyddiant ar y mater hwn. Cymerir rhagor o gamau i gefnogi gwelliant parhaus yn 2016/17.

Yn Nhabl 5 isod gwelir y nifer o erlyniadau a gwblhawyd a'r cyfraddau collfarnu dros y chwe blynedd diwethaf ar gyfer troseddau a waethygydd gan hiliaeth a chrefydd.

Tabl 5: Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl canlyniad ar gyfer troseddau a waethygydd gan hiliaeth a chrefydd

	2010-11		2011-12		2012-13		2013-14		2014-15		2015-16	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Collfarnau	11,038	83.1%	10,412	84.2%	9,415	83.1%	10,532	85.2%	10,680	83.5%	10,920	83.8%
Aflwyddiannus	2,239	16.9%	1,955	15.8%	1,919	16.9%	1,836	14.8%	2,115	16.5%	2,112	16.2%
Cyfanswm	13,277		12,367		11,334		12,368		12,795		13,032	

- Fel y mae Tabl 5 yn dangos, mae'r gyfradd gollfarnu dros y cyfnod 2010/11 i 2015/16 wedi parhau yn gyson mewn erlyniadau am droseddau a waethygydd gan hiliaeth a chrefydd. Gostyngodd y nifer o erlyniadau a gwblhawyd yn 2012/13 ond mae wedi gwella ers hynny.

- In 2014/15, cynyddodd y nifer o erlyniadau a gwblhawyd yn genedlaethol o 3.5% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Yn 2015/16 cynyddodd y ganran eto, o 1.9% y tro hwn. Adroddodd wyth o Ardaloedd CPS eu bod wedi gweld cynnydd yn 2015/16 a gwelwyd y cynnydd mwyaf, wrth gymharu data 2014/15 a data 2015/16 yn: Gorllewin Canolbarth Lloegr (30.0%), De Ddwyrain Lloegr (4.4%) a Chymru (3.8%).

Mae Tabl 6 isod yn dangos y nifer o erlyniadau a'u canlyniadau am droseddau a waethygyd gan hiliaeth ers 2010/11.

Tabl 6: Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl canlyniad am droseddau a waethygyd gan hiliaeth

	2010-11		2011-12		2012-13		2013-14		2014-15		2015-16	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Collfarnau	10,566	83.1%	9,933	84.4%	9,107	83.3%	10,069	85.2%	10,123	83.5%	10,337	84.1%
Aflwyddiannus	2,145	16.9%	1,841	15.6%	1,828	16.7%	1,749	14.8%	2,007	16.5%	1,958	15.9%
Cyfanswm	12,711		11,774		10,935		11,818		12,130		12,295	

Fel y mae Tabl 6 yn dangos, mae'r gyfradd gollfarnu dros y cyfnod 2010/11 i 2015/16 wedi gwella o 83.1% i 84.1% mewn erlyniadau am droseddau a waethygyd gan hiliaeth. Gostyngodd y nifer o erlyniadau a gwblhawyd i'w fan isaf yn 2012/13 ond mae tuedd tuag at wella dros y chwe mlynedd diwethaf.

- Yng nghyswllt troseddau casineb a waethygir gan hiliaeth, roedd cyfanswm yr atgyfeiriadau gan yr heddlu yn 11,531 yn 2014/15 a 10,155 yn 2015/16. Mae'r nifer o atgyfeiriadau gan yr heddlu yng nghyswllt troseddau casineb a waethygir gan hiliaeth wedi amrywio dros y chwe blynedd ddiwethaf, o 13,038 yn 2010/11 ac yna 12,357 a 10,330, i 11,719 yn 2013/14. Bydd y gostyngiad yn yr atgyfeiriadau gan yr heddlu mewn rhai edeifion o droseddau casineb yn cael ei drafod gyda'r heddlu i'w ystyried ymhellach.
- O'r 12,130 o droseddau a waethygyd gan hiliaeth a erlynwyd yn 2014/15, roedd 10,123 (83.5%) yn llwyddiannus ac roedd 74.5% o'r holl ganlyniadau llwyddiannus yn cynnwys pleon euog. Yn 2015/16, cynhyrchodd y 12,295 o erlyniadau a gwblhawyd 10,337 (84.1%) o ganlyniadau llwyddiannus ac roedd 74.3% yn cynnwys pleon euog.
- Y gyfran o erlyniadau troseddau a waethygyd gan hiliaeth a gwblhawyd yn llwyddiannus gyda'r ddedfryd wedi ei dwysau yn cael ei chyhoeddi a'i chofnodi oedd 12.1% yn 2014/15, ffigwr a gododd i 35.0% yn 2015/16.
- Roedd y gyfran o erlyniadau troseddau a waethygyd gan hiliaeth a fethodd oherwydd materion dioddefwyr yn 31.6% o'r holl erlyniadau aflwyddiannus yn 2014/15 a 32.6% yn 2015/16.

- Yn 2014/15, roedd yr erlyniadau yn deillio o ryddfarn ar ôl achos yn 29.3% (588) o'r holl achosion aflwyddiannus. Yn 2015/16, roedd y ffigyrau wedi gwella i 27.5% (538).

Dengys Tabl 7 isod y nifer o erlyniadau a gwblhawyd a'r collfarnau dros y chwe blynedd ddiwethaf.

Tabl 7: Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl canlyniad ar gyfer troseddau a waethygydd gan grefydd

	2010-11		2011-12		2012-13		2013-14		2014-15		2015-16	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Collfarnau	472	83.4%	479	80.8%	308	77.2%	463	84.2%	557	83.8%	583	79.1%
Aflwyddiannus	94	16.6%	114	19.2%	91	22.8%	87	15.8%	108	16.2%	154	20.9%
Cyfanswm	566		593		399		550		665		737	

- Fel mae Tabl 7 yn dynodi, mae'r duedd mewn erlyniadau a gwblhawyd ers 2010/11 tuag i fyny ac mae wedi cynyddu dros y cyfnod hwn o 30.2%. Mae'r gyfradd gollfarnu yn dangos mwy o amrywiaeth dros y cyfnod cyfan fel y gellid disgwyl o niferoedd llai, ond mae'r duedd dros y cyfnod wedi gweld gostyngiad o fwy na 4 o bwyntiau canran. Bydd y CPS yn sicrhau cysondeb a gwell ansawdd o ran gwaith achos trwy gyfrwng y Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb a chamau eraill fel hyfforddiant wedi ei dargedu, cyfarwyddyd a chefnogaeth i erlynyddion.
- Roedd yr atgyfeiriadau gan yr heddlu yng nghyswllt troseddau a waethygydd gan grefydd yn 2014/15 yn 540 (cynnydd o 16.1% ers y flwyddyn flaenorol) a 573 yn 2015/16.
- Yn 2014/15, erlynwyd 665 achos oedd yn cynnwys casineb a waethygydd gan grefydd gyda chyfradd gollfarnu o 83.8%. Roedd 73.8% yn cynnwys pleon euog. Yn 2015/16, cynyddodd y ffigur hwn i 737 o'r rheiny roedd 79.1% yn llwyddiannus. Roedd 68.9% o'r collfarnau yn cynnwys pleon euog.
- Y gyfran o erlyniadau troseddau a waethygydd gan grefydd a gwblhawyd yn llwyddiannus gyda'r ddedfryd wedi ei dwysau yn cael ei chyhoeddi a'i chofnodi oedd 9.3% yn 2014/15, ffigur a gododd i 31.9% yn 2015/16.
- Mae'r gyfran o achosion sy'n methu oherwydd problemau gyda dioddefwyr wedi gwella dros y cyfnod dan sylw o 30.6% o achosion aflwyddiannus yn ymwneud â materion dioddefwyr yn 2014/15 i 23.4% yn 2015/16.
- Yn 2014/15, roedd yr erlyniadau yn deillio o ryddfarn ar ôl achos yn 25.9% (28) o'r holl achosion aflwyddiannus. Yn 2015/16, roedd y ffigur wedi cynyddu i 34.4% (53).

Gweithio gyda'n gilydd

Yn sgil digwyddiadau yn Gaza ac ym Mharis ac wrth gydnabod yr effaith sylweddol y gall digwyddiadau o'r fath eu cael ar hyder y cyhoedd, gwnaeth CPS Swydd Efrog a Glannau Humber ymrwymiad i adeiladu ar y cysylltiadau oedd ganddynt â'r gymuned Iddewig fel rhan o'r ymgysylltiad ehangach gyda'r holl gymunedau. Y nod oedd cynyddu'r nifer o ddigwyddiadau y rhoddir adroddiad amdanynt a gwella'r modd yr ymdrinnir ag achosion o'r ymchwiliad cychwynnol i erlyn. Mae'r Ardal yn cyfarfod yn gyson ag aelodau Heddlu Gorllewin Swydd Efrog a'r Ymddiriedolaeth Ddiogelwch Gymunedol (CST) i drafod ymdrin ag achosion a chymau i sicrhau cymunedau.

Troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd

Cyflwyniad

Diwygiwyd Deddf Cyfiawnder Troseddol 2003 yn 2012 i gynnwys gelyniaeth ar sail hunaniaeth drawsrywiol fel ffactor waethgol. O Awst 2013, rhannwyd y lluman ar y cyd (ar system reoli achosion ddigidol y CPS) ar gyfer troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd yn ddwy luman ar gyfer yr elfennau hyn o elyniaeth ar wahân.

Mae hyn yn golygu na fydd y data a nodir yn adroddiad 2013/14 yn cymharu yn union â'r data a nodir isod.

Gweithgaredd y CPS yn benodol i'r edefyn hwn

- Cyflwynwyd cwrs hyfforddi arbenigol ar gyfer Cydlynwyr Troseddau Casineb Ardal a Rheolwyr Cydraddoldeb, Amrywiaeth ac Ymgysylltu â'r Gymuned ym Mawrth 2015. Rhoddodd y sesiwn arweiniad i'r cynrychiolwyr ar elfennau allweddol erlyn troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd i gynyddu hyder erlynyddion a gwella perfformiad.
- Diweddarwyd Cyfarwyddiadau'r CPS i Eiriolwyr sy'n Erlyn o ran troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd yn Awst 2015 i sicrhau bod y rhai sy'n cael y ddyletswydd o erlyn achosion CPS yn y llys yn hollol ymwybodol o'r materion penodol sy'n codi o ran y troseddau hyn.
- Darparwyd aide memoire a gwersi ymarferol yn ymdrin â throseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd i erlynyddion.
- Roedd yr hyfforddiant i erlynyddion ar Drawsnewid Cyfiawnder Diannod (cynllun gan y system gyfiawnder droseddol a ddyluniwyd i sicrhau bod achosion yn cael eu trin yn fwy effeithiol mewn llysoedd ynadon) yn cynnwys astudiaeth achos yn ymdrin â throsedd homoffobaidd.

Astudiaeth achos

Mewn achos gan CPS Wessex, roedd grŵp o dair ffrind, dwy ohonynt yn fenywod trawsryweddol, yng nghanol y dref yn ystyried a oeddent am fynd i'r traeth. Daeth grŵp o ddynion atynt a gwaeddodd un ohonynt, "Dynion ydyn nhw" a rhoi dyrnod i'r fenyw gyntaf yn ei hwyneb. Daeth yr heddlu yno ac yn fuan arestwyd y diffynnydd ar amheuaeth o ymosod. Gwadodd y diffynnydd y cyhuddiad i gychwyn a honni ei fod ef wedi dioddef ymosodiad i gychwyn.

Cyhuddwyd y diffynnydd o guro a phlediodd yn euog cyn yr achos llys. Yn unol ag arfer yr Ardal, roedd bwndel y llys yn cynnwys nodyn i atgoffa'r cwnsler erlyn am berthnasedd a.146 Deddf Cyfiawnder Troseddol 2003 a'i defnydd. Anerchodd yr eiriolwr y llys ar weithredu a.146 a'r gofyn ar y llys i ddwysau'r ddedfryd os bydd yn barnu bod y drosedd yn un drawsffobaidd. Nododd yr erlyniad bod hon yn drosedd drawsffobaidd amlwg a bod a.146 yn berthnasol. Derbyniodd yr amddiffyniad bod yr ymddygiad troseddol yn drawsffobaidd a chytunodd y llys.

Gorchymyn cyfeirio 9 mis oedd y ddedfryd wedi ei ddwysau o 2 fis am yr elfen drawsffobaidd o'r drosedd a gorchymyn iawndal £50.

Ymgysylltiad y CPS â phartneriaid yn benodol i'r edefyn hwn

- Galwyd Panel Craffu Cenedlaethol a Phaneli Craffu ac Ymgysylltiad lleol i gysylltu ag unigolion ag arbenigedd a phrofiad o ran effaith troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd ar gymunedau.
- Cynrychiolir y CPS ar brosiect Cyfeirio Allanol y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol: '*Cynyddu'r adroddiadau am droseddau LGBT*'. Mae'r rhaglen a ariannwyd gan y Comisiwn wedi sefydlu consortiwm Lesbaid, Hoyw, Deurywiol a Thrawsryweddol (LGBT) yn cynnwys rhyw 35 asiantaeth o bob rhan o Loegr, yr Alban a Chymru. Mae'r gwaith yn cefnogi dioddefwyr a darparwyr gwasanaeth gan roi pwyslais ar gyfarwyddyd a hyfforddiant. Daeth y prosiect i ben ym Mawrth 2016 ac erbyn hynny roedd 282 sesiwn hyfforddi wedi ei chyflwyno i asiantaethau cyfiawnder troseddol, aelodau o'r gymuned LGBT, pobl ifanc LGBT, gweithwyr ieuencid ac ysgolion. Yn ychwanegol, cynhyrchwyd 22 o adnoddau ysgrifenedig i unigolion, asiantaethau cefnogi, a gwasanaethau cyhoeddus; cefnogwyd 300 o unigolion; roedd dwy ymgyrch ymwybyddiaeth wedi eu rhedeg yn llwyddiannus a datblygwyd prototeip o borth i gyflwyno adroddiadau.

Camau nesaf

Bydd y CPS yn:

- galw Panel Craffu Cenedlaethol i gynorthwyo i ail-lunio'r datganiad polisi cyhoeddus ar droseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd. Bydd ymgynghoriad cyhoeddus yng nghyswllt y datganiad polisi ac, unwaith y bydd cytundeb arno, bydd y cyfarwyddyd cyfreithiol i gyd-fynd ag o yn cael ei ddiweddarau. Bydd y gwaith hwn yn cael ei gwblhau yn Hydref 2016; a
- chreu pecyn hyfforddi, i'w gyflwyno ar draws y CPS, o ran troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd i'w gyflwyno i erlynyddion erbyn diwedd Mawrth 2017.

Data

- 2014/15 oedd y flwyddyn adrodd gyntaf yn dilyn y newid i Ddeddf Cyfiawnder Troseddol 2003 i ymgorffori hunaniaeth drawsrywiol fel nodwedd waethybol. Yn awr mae'r CPS yn gallu rhoi adroddiad ar wahân am y tro cyntaf ar ei berfformiad o ran erlyniadau yn ymwneud â gelyniaeth trawsffobaidd. Er nad yw dwy flynedd yn rhoi sylfaen ddigon cadarn i seilio casgliadau pendant arni o ran data tueddiadau, mae'r ffaith bod y CPS yn awr yn gallu cyhoeddi'r data hwn yn rhoi sicrwydd i gymunedau a bydd yn chwarae rhan wrth annog yr hyder i roi adroddiad.
- Yn 2014/15 atgyfeiriodd yr heddlu 56 o achosion trawsffobaidd i'r CPS am benderfyniad cyhuddo. Cododd y ffigwr hwn i 98 yn 2015/16. Roedd 37 o erlyniadau a gwblhawyd dan y lluman troseddau trawsffobaidd ar system reoli achosion ddigidol y CPS yn 2014/15 ac 85 y flwyddyn ganlynol.
- Roedd y cyfraddau collfarnu ar gyfer achosion trawsffobaidd yn flynyddol yn 75.7% (neu 28 canlyniad llwyddiannus) ac 80.0% (neu 68 canlyniad llwyddiannus) yn eu trefn. Roedd pleon euog yn rhan o ganlyniadau llwyddiannus mewn 73.0% o erlyniadau 2014/15 a 68.2% yn 2015/16.

- Ni chofnodwyd bod unrhyw achosion trawsffobaidd yn aflwyddiannus oherwydd materion dioddefwyr yn 2014/15 ond effeithiwyd ar 4 achos (23.5%) yn y modd hwn yn 2015/16.
- O ran diffynyddion mewn achosion trawsffobaidd, yn 2014/15, roedd 26 (70.3%) yn ddynion ac 11 (29.7%) yn fenywod: cyfradd ddatgelu⁹ o 100.0%. Yn 2015/16, roedd 66 (77.6%) yn ddynion ac 19 (22.4%) yn fenywod.
- O ran dioddefwyr mewn achosion casineb trawsffobaidd, yn 2014/15, roedd 20 (57.1%) yn fenywod a 12 (34.3%) yn ddynion (gyda chyfradd ddatgelu o 91.4%). Yn 2015/16, roedd 51 (52.0%) yn fenywod a 27 (27.6%) yn ddynion (gyda chyfradd ddatgelu o 79.6%).
- Y gyfran o erlyniadau troseddau casineb trawsffobaidd a gwblhawyd yn llwyddiannus gyda'r ddedfryd wedi ei dwysau yn cael ei chyhoeddi a'i chofnodi oedd 21.4% yn 2014/15, ffigwr a gododd i 35.3% yn 2015/16.
- Ar y pwynt hwn dylid nodi bod y grŵp o droseddau trawsffobaidd yn dal yn rhy fach i lunio casgliadau pendant am dueddiadau.
- Yn 2014/15 atgyfeiriodd yr heddlu 1,400 o achosion homoffobaidd at y CPS am benderfyniad cyhuddo. Disgynnodd y ffigwr hwn i 1,241 yn 2015/16. Roedd 1,240 o erlyniadau a gwblhawyd dan y lluman troseddau homoffobaidd ar system reoli achosion ddigidol y CPS yn 2014/15 ac 1,384 y flwyddyn ganlynol.
- Roedd y cyfraddau collfarnu ar gyfer y ddwy flynedd yn 81.4% (neu 1,009 canlyniad llwyddiannus) ac 83.2% (neu 1,151 canlyniad llwyddiannus) yn eu trefn. Roedd pleon euog yn rhan o ganlyniadau llwyddiannus mewn 87.6% o erlyniadau yn 2014/15 a 78.2% yn 2015/16.
- Y gyfran o erlyniadau troseddau casineb homoffobaidd a gwblhawyd yn llwyddiannus gyda'r ddedfryd wedi ei dwysau yn cael ei chyhoeddi a'i chofnodi oedd 13.3% yn 2014/15, ffigwr a gododd i 38.0% yn 2015/16.
- Roedd y gyfran o achosion homoffobaidd a gofnodwyd yn aflwyddiannus oherwydd materion dioddefwyr yn 2014/15 yn 32.9% a 28.7% yn 2015/16.
- O ran diffynyddion mewn achosion homoffobaidd, yn 2014/15, roedd 1,040 (84.0%) yn ddynion ac 198 (15.9%) yn fenywod: cyfradd ddatgelu o 100.0%. Yn 2015/16, roedd 1,161 (83.9%) yn ddynion a 223 (16.1%) yn fenywod: y ddwy flynedd yn dangos cyfradd ddatgelu o 100.0%.¹⁰
- O ran dioddefwyr mewn achosion casineb homoffobaidd, yn 2014/15, roedd 653 (61.4%) yn ddynion a 410 (38.6%) yn fenywod (gyda chyfradd ddatgelu o 85.0%). Yn 2015/16, roedd 687 (61.4%) yn ddynion a 431 (38.5%) yn fenywod (gyda chyfradd ddatgelu o 83.0%).
- Y gyfran o erlyniadau troseddau casineb homoffobaidd a gwblhawyd yn llwyddiannus gyda'r ddedfryd wedi ei dwysau yn cael ei chyhoeddi a'i chofnodi oedd 13.3% yn 2014/15, ffigwr a gododd i 38.0% yn 2015/16.

⁹ Mae'r term "cyfradd ddatgelu" yn cyfeirio at y gyfran o'r unigolion y mae eu nodweddion perthnasol yn hysbys i'r CPS.

¹⁰ Mae'r term "cyfradd ddatgelu" yn cyfeirio at y gyfran o'r unigolion y mae eu nodweddion perthnasol yn hysbys i'r CPS.

Mae Tabl 8 yn tynnu sylw at berfformiad yng nghyswllt rhai dangosyddion allweddol mewn troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd am y cyfnod dan sylw.

Tabl 8: Dangosyddion Allweddol mewn troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd 2014/15 a 2015/16

Dangosydd	2014/15	2015/16
Atgyfeiriadau gan yr heddlu i'w cyhuddo	1,456	1,339
Erlyniadau a gwblhawyd	1,277	1,469
Cyfradd gollfarnu	81.2%	83.0%
Pleon euog	71.3%	73.9%
Dim collfarn: materion dioddefwyr	31.7%	28.4%
Rhyddfarn ar ôl yr achos	33.3%	34.0%
Dwysau dedfryd	13.5%	37.8%

- Yn 2014/15 atgyfeiriodd yr heddlu 1,456 o achosion homoffobaidd a thrawsffobaidd at y CPS am benderfyniad. Roedd hyn yn gynydd o 11.4% ar ffigwr y flwyddyn flaenorol o 1,307. Yn 2015/16 gostyngodd y nifer o 8.0% i 1,339. Archwilir y gostyngiad ymhellach gyda chydweithwyr yn yr heddlu a dynodir camau gweithredu addas.
- Yn 2014/15, roedd y gyfradd gollfarnu ar gyfer troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd yn 81.2%. Mae'r gyfradd llwyddiant hon yn cymharu â'r cyfartaledd cyfun ar gyfer holl gollfarnau'r CPS oedd yn 83.5% yn 2014/15. Yn 2015/16, cynyddodd y gyfradd i 83.0%.
- Yn 2014/15, roedd y gyfran o achosion llwyddiannus yn deillio o bleon euog yn 71.3% (911) ac yn 2015/16, cynyddodd y gyfradd o bleon euog i 73.9%.
- Roedd gwelliant yn y nifer o achosion a fethodd oherwydd materion dioddefwyr. Gostyngodd y gyfran i 31.7% o achosion aflwyddiannus (76) yn 2015/16 o 33.8% (74) y flwyddyn flaenorol.
- Yn 2015/16 cynyddodd y gyfran o achosion aflwyddiannus oherwydd rhyddfarn ar ôl achos ychydig o 33.3% (80) yn 2014/15 i 34.0% (85).
- Y gyfran o erlyniadau homoffobaidd a thrawsffobaidd a gwblhawyd yn llwyddiannus gyda'r ddedfryd wedi ei dwysau yn cael ei chyhoeddi a'i chofnodi oedd 13.5% yn 2014/15, cynnydd o 3.8% y flwyddyn flaenorol, a chynyddodd yn sylweddol i 37.8% yn 2015/16. Dengys y canlyniad hwn effaith cyfarwyddyd ychwanegol, cefnogaeth ac ymrwymiad Ardaloedd CPS i weld llwyddiant ar y mater hwn. Cymerir rhagor o gamau i gefnogi gwelliant parhaus yn 2016/17.

Tabl 9: Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl canlyniad ar gyfer troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd

	2010-11		2011-12		2012-13		2013-14		2014-15		2015-16	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Collfarnau	1,034	80.7%	951	78.7%	885	80.7%	913	80.7%	1,037	81.2%	1,219	83.0%
Aflwyddiannus	247	19.3%	257	21.3%	211	19.3%	219	19.3%	240	18.8%	250	17.0%
Cyfanswm	1,281		1,208		1,096		1,132		1,277		1,469	

- Fel y gwelir yn Nhabl 9 uchod, parhaodd yr erlyniadau a gwblhawyd mewn achosion homoffobaidd a thrawsffobaidd i gynyddu dros y ddwy flynedd. Roedd y ffigwr o 1,277 o erlyniadau yn 2014/15 yn gynydd o 12.8% ers y flwyddyn flaenorol. Mae'r 1,469 o erlyniadau yn gynydd o 15.0% ers y flwyddyn flaenorol. Ers 2010/11, mae'r erlyniadau a gwblhawyd wedi cynyddu o 14.7%. Dros yr un cyfnod mae'r duedd o ran cyfraddau collfarnu wedi cynyddu o 2.3 pwynt canran.
- Yr Ardaloedd CPS a welodd y cynnydd mwyaf yn niferoedd y troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd a gwblhawyd rhwng 2014/15 a 2015/16 oedd: Tafwys a Chiltern (59.3%), Gogledd Ddwyrain Lloegr (55.3%) a Gorllewin Canolbarth Lloegr (55.0%).

Astudiaeth achos

Mewn achos gan CPS Glannau Mersi-Swydd Gaer roedd yr achwynydd ac eraill wedi dioddef sarhad homoffobaidd ac ymosodiad.

Cyhuddwyd y diffynnydd o ymosodiad trwy daro ac fe'i collfarnwyd. Byddai'r ddedfryd yn un o drosedd Categori 3 ond cynyddodd yr elfen homoffobaidd y difrifoldeb i drosedd Categori 2 h.y. o ddirwy i Orchymyn Cymunedol. Roedd y Gorchymyn Cymunedol a roddwyd am 3 mis gyda chyrrffiw rhwng 7pm a 7am. Yn ychwanegol, gorchmynnwyd y diffynnydd i dalu iawndal o £100, costau o £320 a'r Gordaliad Dioddefwr o £60.

Gweithio gyda'n gilydd

Cynhaliodd CPS Gogledd Orllewin Lloegr ddigwyddiad yn Llundain i hybu'r trydydd mewn cyfres o adnoddau addysgol yn ymwneud â bwlio a throseddau casineb yn yr ysgol. Datblygwyd yr adnodd rhad ac am ddim hwn dan y teitl "Troseddau casineb Lesbiaidd, Hoyw, Deurywiol a Thrawsrywiol" gan y CPS mewn partneriaeth â Stonewall, Gendered Intelligence, Y Weinyddiaeth Gyfiawnder a phartneriaid eraill. Mae'n canolbwyntio ar effaith bwlio homoffobaidd, biffobaidd a thrawsffobaidd a throseddau casineb ar ddioddefwyr yn ogystal â chanlyniadau posibl i ddioddefwyr a thystion. Mae'r adnodd yn rhoi deunyddiau a strategaethau i ysgolion i'w helpu i atal bwlio a throseddau casineb o'r fath ac i ymateb iddynt pan fyddant yn digwydd. Yn dilyn y lansiad, tynnwyd sylw at y deunydd yng nghynllun gweithredu Arglwydd Faer Llundain i ymdrin â throseddau casineb.

Troseddau casineb anabledd

Cyflwyniad

Yn 2015/16, mae'r data troseddau casineb anabledd yn dangos gwell perfformiad o ran y nifer o atgyfeiriadau gan yr heddlu, y nifer o erlyniadau a gwblhawyd a'r nifer o gollfarnau sy'n cynnig tystiolaeth galonogol o effaith yr ymdrechion diweddar ar ran y CPS a'r heddlu. Ond mae'r CPS yn cydnabod yr angen i wella ei berfformiad o ran y gyfradd gollfarnu a dwysau dedfryd.

Mae hyder y cyhoedd yn allweddol yn yr ymdrechion i gynyddu'r nifer sy'n rhoi adroddiad am droseddau casineb a lleihau ei effaith. Mae hyn yn arbennig o bwysig o ran troseddau casineb anabledd lle mae'r nifer sy'n rhoi adroddiadau yn isel yn hanesyddol. Mae'r CPS yn cael budd o berthynas gref gyda chymunedau y mae troseddau casineb anabledd yn effeithio arnynt o ganlyniad i gyfuniad o gysylltu bwriadol a pherfformiad tryloyw ac mae'n gobeithio, ynghyd â gwell cyfradd gollfarnu, y bydd hyder y gymuned yn parhau i dyfu. Yn ei dro, gobeithir y bydd hyn yn creu amgylchedd lle mae nifer gynyddol o'r rhai y mae troseddau casineb yn effeithio arnynt yn teimlo eu bod yn gallu rhoi adroddiadau.

Gweithgaredd y CPS yn benodol i'r edefyn hwn

- Roedd Cynllun Gweithredu Troseddau Casineb Anabledd (2011/14) yn ganolog i ymateb y CPS i'r *Adolygiad ar y Cyd o Ymdrin â Throseddau Casineb Anabledd* ar draws yr heddlu, y gwasanaethau erlyn a phrawf. Roedd adroddiad terfynol y cynllun (Gorffennaf 2014) yn tanlinellu enghreifftiau o arfer Ardal cadarnhaol i gefnogi arferion erlyn effeithiol yn arbennig gwerth:
 - arweiniad;
 - y cyfraniad cadarnhaol a wneir gan adolygu achosion byw a gwiriadau cywirdeb data i gefnogi llunio penderfyniadau o safon uchel a chanlyniadau cadarnhaol;
 - craffu i gefnogi gwersi a ddysgwyd a chyswllt cyson â'r heddlu, a phwyslais ar safbwynt y dioddefwr.
- Ym Mai 2014 tanlinellodd adroddiad dilynol y Cyd-arolygiad Cyfiawnder Troseddol i droseddau casineb anabledd y gwendid oedd yn parhau yn ymateb yr holl asiantaethau cyfiawnder troseddol i

Astudiaeth achos

Mewn achos gan CPS Glannau Mersi-Swydd Gaer, roedd y diffynnydd a'r dioddefwr yn adnabod ei gilydd ers deuddeng mis. Roeddent yn gweithio yn yr un diwydiant ac roeddent wedi gweithio ar yr un swyddi ar dro. Roedd gan y dioddefydd nam ar ei leferydd ac anableddau corfforol yn deillio o ddamwain yn ei blentyndod.

Sefydlodd y diffynnydd nifer o dudalennau grŵp ar Facebook a ddenodd nifer fawr o ddilynwyr a diddordeb gan gyd-weithwyr. Ar y tudalennau hyn rhoddodd nifer o ddelweddau o'r dioddefwr oedd wedi eu haddasu oedd yn sarhaus ac yn peri gofid i'r dioddefwr. Roedd hefyd wedi rhoi nifer o sylwadau sarhaus a dilornus yno. Ar achlysuron gwahanol, roedd y diffynnydd hefyd wedi galw'r dioddefwr ar y ffôn gan wneud sylwadau sarhaus.

Erlynodd y CPS yr achos fel trosedd casineb anabledd. Cyhuddwyd y diffynnydd o aflonyddu heb drais a phlediodd yn euog i ddau achos o aflonyddu. Estynnwyd y ddedfryd o garchar a gyhoeddwyd gan y llys o bedair wythnos i chwe wythnos o ganlyniad i'r ffaith bod y drosedd wedi ei gwaethygu gan gasineb anabledd.

Mewn Datganiad Personol Dioddefwr i'r llys, dywedodd y dioddefwr bod y sarhad yn difetha ei fywyd ac yn effeithio ar ei berthynas a dywedodd bod y sarhad wedi ei atal rhag mynd allan.

ymdrin â pherfformiad ar droseddau casineb anabledd. Wrth ymateb i hynny, ymrwymodd Cynllun Gweithredu Casineb Anabledd (Hydref 2014) pellach y CPS i nifer o weithgareddau allweddol sydd wedi eu cyflawni: mae'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb wedi ei gyflwyno'n llwyddiannus; hyfforddiant gorfodol wedi ei gyflwyno i erlynyddion CPS; mae'r Safonau Gofynnol wedi cael eu diwygio a'u diweddarau a darparwyd deunyddiau cyfeirio i erlynyddion. Mae gwaith y Panel Craffu Cenedlaethol ar anabledd yn parhau i gefnogi datblygiad polisi a chyfarwyddyd cyfreithiol wedi eu diweddarau.

- Gofynnwyd am gyngor Cwnsler y Trysorlys ar gwmpasiad adran 146 Deddf Cyfiawnder Troseddol 2003 a diwygiwyd cyfarwyddyd cyfreithiol y CPS yn ôl hynny.
- Cyflawnwyd pecyn hyfforddi troseddau casineb i erlynyddion, oedd yn orfodol fel hyfforddiant wyneb yn wyneb, ar draws y CPS rhwng Medi 2015 a Ionawr 2016. Roedd yr hyfforddiant yn ymgorffori safbwynt y dioddefwr ac yn cynnwys data allweddol ac ymchwil perthnasol. Rhoddodd ymarfer ar sail sefyllfa'r cyfle i archwilio adnabod casineb anabledd cyn i astudiaethau achos ganolbwyntio ar y sail o dystiolaeth i ddwysau dedfryd. Bydd yr hyn a ddysgwyd gan y cynrychiolwyr ar y cwrs yn cael ei ymgorffori mewn aide-memoire ar gyfer erlynyddion.
- Datblygwyd canllaw yn ymwneud ag ystyriaeth benodol i achosion sy'n ymwneud â phobl ag awtistiaeth sy'n ddioddefwyr, tystion neu ddiffynyddion a sicrhau ei fod ar gael i erlynyddion. Datblygwyd y cyfarwyddyd yn Ardal CPS Gogledd Orllewin Lloegr gyda mewnbwn gan ymgyrchydd amlwg ac academydd yn y maes, mae'r canllaw yn tanlinellu'r ystyriaethau hanfodol i'r erlynydd ac yn cyfeirio at ddolenni allanol at adnoddau gwerthfawr.

Ymgysylltiad y CPS â phartneriaid yn benodol i'r edefyn hwn

- Galwyd y Panel Craffu Cenedlaethol cyntaf ar elyniaeth at anabledd yn Rhagfyr 2014 a chyfarfu ar dri achlysur arall, y mwyaf diweddar ym Mawrth 2016. Gan adeiladu ar waith Paneli Craffu ac Ymgysylltiad Lleol y CPS wrth gysylltu ag arbenigedd cymunedol lleol, trafododd y Panel Craffu Cenedlaethol y cysyniad o elyniaeth at anabledd fel y mae'n cael ei brofi gan ddioddefwyr troseddau a chyfrannodd at benderfyniad y CPS i geisio barn Cwnsel ar gwmpas a.146 fel y disgrifir uchod. Yn fwy diweddar mae'r Panel Craffu Cenedlaethol wedi archwilio natur troseddu a phroffil rhyw troseddwr gan gadarnhau bod gan elyniaeth at anabledd nodweddion unigryw ac mae wedi cyfrannu'n helaeth at ddatblygiad datganiad polisi cyhoeddus ar droseddau yn erbyn pobl anabl.
- Cyflwynodd y CPS sesiwn yn ymwneud â rhoi adroddiadau am droseddau casineb anabledd i "Fforwm Cyflawni Potensial" yr Adran Gwaith a Phensiynau. Gwahoddwyd aelodau'r fforwm i gyfrannu at yr ymgynghoriad ar y datganiad polisi cyhoeddus ar droseddau yn erbyn pobl anabl.
- Cynrychiolwyd y CPS gan yr Hwylusydd Troseddau Casineb ar Ford Gron Weinidogol ar droseddau casineb anabledd yn Hydref 2015. Roedd y cyfarfod yn rhoi pwyslais cadarnhaol ar drafod y sialensiau presennol a dynodi atebion posibl.

Camau nesaf

Bydd y CPS yn:

- ymgynghori yn gyhoeddus ar ddatganiad polisi cyhoeddus newydd ar droseddau yn erbyn pobl anabl gyda'r bwriad o'i gyhoeddi yn Rhagfyr 2016. Ar ôl cael trefn derfynol arno, bydd y datganiad polisi yn rhoi fframwaith hanfodol i ystyried yr holl droseddau yn erbyn pobl anabl a bydd yn cael ei ddefnyddio i ddiweddarau'r cyfarwyddyd cyfreithiol ar droseddau casineb anabledd ymhellach;
- datblygu, gyda chymorth yr NPCC, HMCTS a Chyngor ar Bopeth, datganiad ar y gefnogaeth sydd ar gael i ddiodefwyr a thystion anabl o'r cofnodi cyntaf ar ddiwyddiad i gwblhau unrhyw gamau troseddol;
- dynodi a gweithredu gwaith angenrheidiol i ymdrin â'r gyfradd gollfarnu gymharol isel am droseddau casineb anabledd a oedd yn 75.5% yn 2014/15 a 75.1% yn 2015/16 mewn cymhariaeth â'r gyfradd gollfarnu gyffredinol i droseddau casineb sef 82.9% ac 83.2% yn eu tro; a
- dynodi camau pellach i gynnal y gwelliant parhaus o ran cofnodi dwysau dedfrydau a gyhoeddwyd yn 2016/17.

Data

Mae Tabl 10 yn amlygu'r dangosyddion allweddol yng nghyswllt troseddau casineb anabledd am y cyfnod adrodd.

Tabl 10: Dangosyddion allweddol mewn troseddau casineb anabledd 2014/15 a 2015/16

Dangosydd	2014/15	2015/16
Atgyfeiriadau gan yr heddlu i'w cyhuddo	849	930
Erlyniadau a gwblhawyd	666	941
Cyfradd gollfarnu	75.5%	75.1%
Pleon euog	66.1%	63.4%
Dim collfarn: materion diodefwyr	27.6%	25.2%
Rhyddfarn ar ôl yr achos	35.6%	31.2%
Dwysau dedfryd	5.4%	11.9%

- Cynyddodd y nifer o achosion a atgyfeiriwyd at y CPS gan yr heddlu i gael penderfyniad cyhuddo o 849 yn 2014/15 i 930 yn 2015/16, cynnydd o 9.5%.
- Er bod y nifer o gollfarnau wedi cynyddu dros y cyfnod dan sylw o 503 yn 2014/15 i 707 y flwyddyn ddiwethaf, cynnydd o 40.6%, arhosodd y gyfradd gollfarnu yn gymharol gyson dros y cyfnod ar 75.1% Bydd gwaith yn cael ei wneud, trwy'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb ac asesiad o'r achosion aflwyddiannus, i ddynodi'r rhesymau am hyn ac i ganfod camau i wella perfformiad.
- Roedd y gyfran o achosion llwyddiannus yn deillio o bleon euog yn 66.1% yn 2014/15 a disgynnodd ychydig i 63.4% yn 2015/16.

- Cynyddodd y gyfran o achosion a fethodd oherwydd materion dioddefwyr yn 2014/15 i 27.6% (45) o 17.3% (18) y flwyddyn flaenorol. Yn 2015/16, gwelwyd gwelliant yn y gyfran o achosion aflwyddiannus oherwydd materion dioddefwyr i 25.2%.
- Yn 2014/15 gwelodd y gyfran o achosion aflwyddiannus oherwydd rhyddfarn ar ôl achos i 35.6% (58). Yn 2015/16, parhaodd y gwelliant hwn i 31.2% (73) o'r holl achosion aflwyddiannus.
- Y gyfran o erlyniadau a gwblhawyd yn llwyddiannus gyda'r ddedfryd wedi ei dwysau yn cael ei chyhoeddi a'i chofnodi oedd 5.4% yn 2014/15, cynnydd o 0.6% y flwyddyn flaenorol. Yn 2015/16 mae'r ffigur hwnnw wedi cynyddu eto i 11.9%. Er bod y canlyniad hwn yn galonogol, mae'r ffigur yn parhau yn sylweddol is na'r un ar gyfer edeifion eraill a bydd camau i gynnal gwelliant parhaus yn cael eu dynodi trwy'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb. Bydd gwaith yn cael ei wneud hefyd yn y llysoedd i sicrhau bod dedfrydau yn cael eu dwysau mewn modd cyson.

Mae Tabl 11 isod yn dangos sut, ers 2010/11 y mae cyfanswm yr erlyniadau a gwblhawyd yn tueddu ar i fyny. Dros y ddwy flynedd dan sylw, gwnaed llawer gan y CPS a'r heddlu, yn lleol ac yn genedlaethol, i wella ymwybyddiaeth o droseddau casineb anabledd er mwyn cynyddu'r nifer y ceir adroddiad amdanynt yn ogystal â gwella'r modd y mae achosion yn cael eu hadnabod trwy ymchwilio rhagweithiol ar sail dealltwriaeth a dulliau cyffredin. Bydd y CPS, yr NPCC a'r Coleg Plismona yn parhau i weithio ar yr agenda hon, gan gychwyn gyda chyfarwyddyd newydd i'r rhai y mae troseddau casineb yn effeithio arnynt a'u cynghorwyr o ran beth yw troseddau casineb a beth i'w wneud amdanynt.

Tabl 11: Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl deilliant

	2010-11		2011-12		2012-13		2013-14		2014-15		2015-16	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Collfarnau	579	79.8%	480	77.3%	494	77.2%	470	81.9%	503	75.5%	707	75.1%
Aflwyddiannus	147	20.2%	141	22.7%	146	22.8%	104	18.1%	163	24.5%	234	24.9%
Cyfanswm	726		621		640		574		666		941	

- Fel y gwelir yn Nhabl 11 uchod, cynyddodd y nifer o erlyniadau a gwblhawyd yn 2014/15 o 16.0%. Ailadroddwyd y gwelliant hwn yn 2015/16 pan gynyddodd y nifer o erlyniadau a gwblhawyd o 41.3%. Mae hyn yn cyfeirio yn rhannol at y cynnydd mewn atgyfeiriadau gan yr heddlu a hefyd mae'n tystio i effaith y camau a gymerwyd, gan y CPS, i wella perfformiad fel darparu cyfarwyddyd cyfreithiol wedi ei ddiweddarau, hyfforddiant gorfodol penodol i edefyn a'r buddiannau trwy'r Cynllun Sicrwydd Troseddau Casineb.
- Gwelodd yr 13 Ardal CPS i gyd gynnydd yn y nifer o erlyniadau troseddau casineb anabledd a gwblhawyd yn 2015/16. Mewn cymhariaeth â 2014/15m, yr Ardaloedd CPS gyda'r cynnydd mwyaf mewn erlyniadau troseddau casineb anabledd yn 2015/16 oedd Swydd Efrog a Glannau Humber (108.5%), Tafwys a Chiltern (94.1%) a Wessex (93.1%).

Tabl 12: Prif gategori trosedd ar gyfer pob edefyn troseddau casineb

Categori'r Brif Drosedd	Anabledd		Homoffobaidd a Thrawsffobaidd		Troseddau wedi eu Gwaethygu gan Hiliaeth a Chrefydd	
	2014/15	2015/16	2014/15	2015/16	2014/15	2015/16
Dynladdiad	0.8%	0.6%	0.0%	0.0%	0.0%	0.1%
Troseddau yn erbyn yr unigolyn	44.2%	48.0%	54.0%	59.2%	53.7%	76.4%
Troseddau rhywiol	4.9%	3.6%	1.3%	1.3%	0.3%	0.3%
Byrgleriaeth	7.7%	8.7%	0.4%	0.3%	0.5%	0.3%
Lladrad	9.6%	6.7%	1.9%	1.1%	0.7%	0.6%
Dwyn a thrin	11.3%	12.1%	2.1%	1.7%	3.3%	1.7%
Twyll a ffugiad	6.1%	6.4%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%
Difrod troseddol	3.1%	2.9%	4.4%	3.9%	4.3%	3.3%
Troseddau cyffuriau	0.9%	0.4%	1.7%	1.2%	1.1%	0.6%
Troseddau trefn gyhoeddus	8.5%	9.3%	30.3%	29.8%	31.4%	15.1%

- Ar ddiwedd erlyniad, mae achosion yn cael prif gategori trosedd (gweler Tabl 12 uchod) i ddangos math a difrifoldeb y cyhuddiadau a wnaethpwyd. Parhaodd troseddau yn erbyn yr unigolyn a throseddau trefn gyhoeddus fwyaf cyffredin yn cynrychioli 44.2% o'r holl erlyniadau troseddau casineb anabledd yn 2014/15 a 48.0% yn 2015/16. Yn gyffredinol, roedd ystod fwy arwyddocaol o gategoriâu troseddau eraill wedi eu cynrychioli yn yr erlyniadau troseddau casineb anabledd nag ar gyfer unrhyw edefyn arall o droseddau casineb - o bosibl yn adlewyrchu natur ffrwydrol rhai troseddau casineb anabledd. Archwiliwyd yr agwedd hon o elyniaeth at anabledd gyda chymorth y Panel Craffu Cenedlaethol ar elyniaeth at anabledd ac mae'n elfen hanfodol o'r datganiad polisi cyhoeddus troseddau yn erbyn pobl anabl sydd yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.
- Yn 2015/16, roedd y rhan fwyaf o'r diffynnyddion mewn achosion troseddau casineb anabledd yn ddyonion (75.3%), ond roedd cyfran sylweddol uwch o fenywod (24.5%) o'i gymharu ag edeifion eraill troseddau casineb (17.1% mewn troseddau casineb a waethgywyd gan hiliaeth a chrefydd a thrawsffobaidd). Roedd y rhan fwyaf o ddiffynnyddion yn Wyn Prydeinig (72.1%) a'r rhai rhwng 25 a 59 oed yn cyfrif am 64.5% ac roedd 19.6% arall rhwng 18 a 24 oed. Mae o ddiddordeb bod y gyfran o rai 10-13 oed a 14-17 oed oedd yn ddiffynnyddion wedi gostwng o 4.9% a 23.5% yn y drefn honno yn 2007/08 i 1.3% a 9.6% yn 2015/16.

Astudiaeth achos

Mewn achos gan CPS Gogledd Orllewin Lloegr, y diffynnydd oedd gofalwr yr achwynydd. Roedd ar yr achwynydd angen gofal bedair awr ar hugain y dydd o ran coginio ac ymolchi ac roedd yn defnyddio ei iPad lawer iawn i'w chynorthwyo i gyfathrebu.

Rhodddwyd adroddiad bod yr iPad ar goll a phan holwyd y diffynnydd gan ei rheolwr llinell fe wnaeth wadu unrhyw wybodaeth ble'r oedd. Ond, wrth ddefnyddio'r dechnoleg sydd yn yr iPad, llwyddodd yr achwynydd i olrhain yr iPad i gyfeiriad cartref y diffynnydd. Nid oedd esboniad y diffynnydd yn gredadwy, trwy wadu unrhyw wybodaeth ac yna gwrthdweud ei hun ac yna yn olaf hawlio ei bod wedi ei gludo oddi yno ynghanol eitemau eraill heb yn wybod iddi. Honnodd mai dim ond dri diwrnod ar ôl yr ymweliad y sylweddolodd ei fod yno ond ei bod wedi cymryd wythnos arall cyn gwneud dim am y peth. Pan ddychwelwyd yr iPad, gwelwyd bod nifer o luniau personol wedi cael eu tynnu oddi arno gan y diffynnydd.

Collfarnwyd y diffynnydd o ddwyn ac fe'i dedfrydwyd i 12 wythnos o garchar a ddwysawyd o ran y casineb at anabledd i 16 wythnos wedi ei ohirio am 12 mis. Yn ychwanegol, gorchmynnwyd iddi dalu £350 ac iawndal o £150.

Gweithio gyda'n gilydd

Bu CPS Gogledd Ddwyrain Lloegr yn gweithio gyda Heddlu Durham; Partneriaeth Ddiogelwch Cymunedol 'Safer Durham'; Partneriaeth Ddiogelwch Cymunedol 'Safer Darlington'; a'r sefydliad gwirfoddol lleol, 'Community Hands', i godi ymwybyddiaeth o droseddau casineb anabledd ac i gynyddu hyder pobl i roi adroddiad amdanynt. Un nodwedd y rhoddwyd pwyslais arno yng ngwaith y bartneriaeth oedd cynhyrchu cyflwyniad y gellir ei roi i grwpiau anabledd. Un ystyriaeth ganolog wrth baratoi'r cyflwyniad oedd sicrhau y gallai grwpiau cymunedol ei ddefnyddio yn eu cyfarfodydd a'u digwyddiadau eu hunain yn hytrach na mynd i sesiynau penodol gan yr heddlu a'r CPS. Yn y ffordd hon, mae'r cynllun yn anelu at gyrraedd rhagor o unigolion a'u gyrfaedd ar draws pob edefyn o anabledd. Cynhelir sesiwn "Hyfforddi'r Hyfforddwr" a bydd nodiadau manwl yn cael eu darparu i'r hyfforddwyr. Mae'r deunydd wedi cael ei dreialu gyda phobl ag anableddau dysgu a gobeithir y bydd y sesiynau yn dechrau o Fedi 2016.

Ysgogi casineb

Cyflwyniad

Mae troseddau casineb yn canolbwyntio ar elyniaeth neu ragfarn yn erbyn adrannau penodol o'r gymdeithas. Mae gelyniaeth yn cael ei ddefnyddio yn ei ystyr arferol, bob dydd ac mae ei ddiffiniad yn y geiriadur yn awgrymu dymuno'r gwaethaf, diffyg cyfeillgarwch, malais, casineb, rhagfarn, dicllondeb a drwg hoffi. Ond mae'r troseddau trefn gyhoeddus o "ysgogi casineb" yn canolbwyntio ar gasineb ei hun a'r bwriad neu effaith tebygol y drosedd dan sylw.

Mae'r nifer o achosion sy'n cael eu dwyn yn llawer is nag ar gyfer troseddau eraill a drafodir yn yr adroddiad hwn. Mae hyn yn wir oherwydd y trothwy uwch o ran tystiolaeth a'r angen i ystyried hawl unigolyn i ryddid mynegiant. Mae'n hanfodol mewn cymdeithas rydd, ddemocrataidd a goddefgar i bobl fedru cyfnewid barn, hyd yn oed pan allant beri tramgwydd. Ond, mae'n rhaid i'r CPS dafoli hawliau unigolyn i gael rhyddid i lefaru a mynegi ei hun gyda dyletswydd y wladwriaeth i weithredu'n gymesur er budd diogelwch y cyhoedd, i atal anhrefn a throseddau, ac i ddiogelu hawliau pobl eraill.

Cyfeirir achosion posibl at yr Isadran Troseddau Arbennig a Gwrthderfysgaeth gan Ardaloedd CPS yn unol â Chyfarwyddyd Cyfreithiol y CPS ar Erlyn Achosion o Droseddau Hiliol neu Grefyddol, ac ar gyfer Annog Casineb ar Sail Cyfeiriadedd Rhywiol. Rhaid cael caniatâd y Twrnai Cyffredinol i erlyn yr achosion yma.

Cynyddodd pryder y cyhoedd am yr achosion yma yn ddiweddar yn dilyn y cynnydd mewn gelyniaeth a welwyd ac a gofnodwyd yn dilyn digwyddiadau terfysgol yma neu yn rhyngwladol fel y rhai a ddigwyddodd ym Mharis a Chopenhagen. Mae'r ddwy asiantaeth adrodd trydydd parti, Tell MAMA a'r Ymddiriedolaeth Ddiogelwch Gymunedol wedi nodi cynnydd yn y digwyddiadau troseddau casineb yn syth ar ôl digwyddiadau o'r fath.

Gweithgaredd y CPS a'i ymwneud â phartneriaid

Tanlinellodd yr ymateb o'r Paneli Craffu ac Ymgysylltiad Lleol, yn ogystal â'r Panel Craffu Cenedlaethol ar droseddau a waethygydd gan grefydd, yr angen am eglurder yn y cyfarwyddyd ar achosion o ysgogi casineb. Felly diweddarwyd cyfarwyddyd y CPS ym Medi 2015.

Camau Nesaf

Bydd y CPS yn:

- llunio strategaeth gyfathrebu, yn ymgorffori'r holl edeifion a gynhwysir yn yr adroddiad hwn, gan sicrhau bod pwyslais addas ar ysgogi casineb;
- cadarnhau dulliau cofnodi i gefnogi tryloywder a hyder y gymuned; ac
- yn cynnal trafodaeth Panel Craffu Cenedlaethol am droseddau casineb ac eithafiaeth i roi sicrwydd a chynyddu hyder y gymuned.

Astudiaeth achos

Mewn achos gan CPS Dwyrain Canolbarth Lloegr, cychwynnodd y diffynnydd edefyn ar ei broffil Facebook am y peryglon i ferched Sikh petaent yn mynd allan gyda dynion o'r gymuned Fwslimaidd. Cymerodd tua 40 o bobl ran yn y sgwrs ar Facebook dros gyfnod o tua chwe awr. Mynegodd rhai o'r bobl a ymunodd â'r edefyn eu parodrwydd i ddefnyddio trais yn erbyn Mwslimiaid a mynegodd eraill bryderon y byddai'r cynnwys yn achosi rhaniadau. Yn ystod y sgysiau yma roedd postiau y diffynnydd a dau ddyn arall o natur oedd yn ysgogi casineb crefyddol ac roeddent yn fygythiol o ran cynnwys.

Mae'n ymddangos bod y sgwrs wedi arwain at greu proffil Facebook ffug ar gyfer merch Sikh 15 neu 16 oed. Y bwriad oedd herio ymddygiad unrhyw ddynion Mwslimaidd fyddai'n cysylltu â'r proffil. Ond, yr hyn a ddigwyddodd mewn gwirionedd oedd bod dau ddyn Sikh wedi cysylltu â'r proffil Facebook. Dilynwyd un o'r dynion yma, ei fygwth, a'i gywilyddio yn y gwaith.

Daeth yn glir trwy'r data cyfathrebu sylweddol a ganfuwyd gan yr heddlu bod cynllun wedi ei greu i ymosod ar y dyn yma gydag arfau. Trefnodd yr ail ddiodefwr gyfarfod gyda'r defnyddiwr Facebook, yr oedd o'n ei feddwl oedd yn ferch, ond fe'i targedwyd ac ymosodwyd arno gan ddau o'r diffynnyddion gwreiddiol a dyn arall a ddefnyddiodd 'nunchucks' a gwn ffug. Yn ddiweddarach canfuwyd casgliad o dros 100 o arfau llaw, nunchucks, cyllyll, gynnau llonyddu, offer taro i'r llaw a batonau lle'r oedd y pedwerydd diffynnydd yn byw.

Plediodd y tri diffynnydd cyntaf yn euog o gyhoeddi deunydd a fwriadwyd i ysgogi casineb crefyddol, yn groes i adran 29C Deddf Trefn Gyhoeddus 1986 ac fe'u dedfrydwyd i 15 mis yn y carchar, 18 mis o garchar a 15 mis o garchar yn eu trefn.

Cyhuddwyd y diffynnyddion i gyd ac fe wnaethant bledio'n euog i amrywiaeth o gyhuddiadau yn ymwneud â'r ymosodiadau a'r arfau ac fe'u dedfrydwyd i gyfnodau yng ngharchar.

Data

- Roedd un erlyniad yn 2014/15 am gyhoeddi neu ddisbarthu deunydd ysgrifenedig a fwriadwyd i ysgogi casineb crefyddol. Plediodd y diffynnyddion yn euog gan dderbyn rhwng 15 a 18 mis yn y ddalfa.
- Roedd un erlyniad yn 2015/16 am gyhoeddi deunydd ysgrifenedig a fwriadwyd i ysgogi casineb crefyddol. Cafwyd y diffynnydd yn euog a'i ddedfrydu i gyfnod o garchar am 3 blynedd a 4 mis.

Troseddau yn erbyn pobl hŷn

Cyflwyniad

Nid oes diffiniad statudol o drosedd yn erbyn person hŷn (CAOP) ac nid oes deddfwriaeth benodol. Nid yw Adrannau 145 ac 146 o Ddeddf Cyfiawnder Troseddol 2003, sy'n darparu ar gyfer dwysau dedfryd mewn achosion o droseddau hiliol a chrefyddol, troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd a throseddau casineb anabledd, yn berthnasol i droseddau yn erbyn person hŷn oni bai bod y drosedd hefyd yn dod dan un o'r categorïau eraill. Ond mae canllawiau dedfrydu yn gwahodd y llysoedd i gynyddu'r dedfryd am droseddau yn erbyn pobl hŷn ar y sail bod y ffaith eu bod yn cael eu hystyried yn fregus yn ffactor gwaethgol gan gynyddu difrifoldeb y drosedd.

Mae'r CPS yn defnyddio'r canllawiau dedfrydu ym mhob achos perthnasol ac yn gweithredu lluman CAOP ar system reoli achosion ddigidol y CPS ar achosion dan yr amgylchiadau canlynol er mwyn i'r achosion gael eu hadnabod:

- pan fydd perthynas a disgwyliad o ymddiriedaeth e.e. ymosodiad/lladrad gan ofalwr neu aelod o'r teulu;
- pan fydd y drosedd wedi ei thargedu'n benodol at yr unigolyn hŷn oherwydd eu bod yn cael eu canfod fel rhywun bregus neu'n 'darged hawdd' e.e. byrgleriaeth tynnu sylw neu fygio;
- pan na fydd y drosedd ar y dechrau yn gysylltiedig ag oed yr unigolyn hŷn ond ei bod yn nes ymlaen e.e. byrgleriaeth pan nad yw'r byrgler yn gwybod beth yw oed deiliad y cartref ond yn nes ymlaen mae'n manteisio ar y sefyllfa wrth ganfod bod y deiliad yn unigolyn hŷn;
- pan fydd troseddau yn ymddangos fel petaent wedi eu hysgogi'n rhannol, neu'n gyfan gwbl, gan elyniaeth seiliedig ar oed, neu oed tybiedig e.e. ymosodiad, aflonyddu neu ymddygiad gwrthgymdeithasol yn ymwneud â datganiadau sarhaus yn gysylltiedig ag oedran y dioddefwr; neu
- pan fydd troseddwr yn fwriadol yn targedu unigolyn hŷn oherwydd ei elyniaeth neu ei gelyniaeth tuag at bobl hŷn.

Mae'r CPS yn cydnabod yr ystod o ymddygiad troseddol y gall pobl hŷn fod yn agored iddo. Mae'r CPS wedi bod yn rhan o drafodaethau a fydd yn help i fod yn sail i waith y Panel Craffu Cenedlaethol a fwriadwyd i adolygu'r polisi a'r cyfarwyddyd cyfreithiol cyn diwedd Mawrth 2017.

Gweithgaredd y CPS yn benodol i'r edefyn hwn

Gwelwyd nifer o ddatblygiadau yn ystod y flwyddyn yn ymwneud â pholisi a'r gyfraith sydd wedi cael effaith ar fywydau pobl hŷn. O ddiddordeb canolog roedd cyflwyno Deddf Gofal 2014, a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2015. Roedd y Ddeddf yn cymryd lle'r cyfarwyddyd statudol ar ddiogelu oedolion rhag camdriniaeth ac esgeulustod, *No Secrets*, gyda chyfarwyddyd newydd, cyfarwyddyd Statudol Gofal a Chefnogaeth a gyhoeddwyd gan yr Adran Iechyd. Yn y cyd-destun hwn, cynhaliwyd nifer o drafodaethau i ystyried y maes

Astudiaeth achos

Mewn achos gan CPS Dwyrain Lloegr, dedfrydwyd criw o fasnachwyr ffug a dwyllodd bobl hŷn yn Essex o bron i £1 miliwn i gyfanswm o bron i 30 mlynedd yng ngharchar.

Roedd y dynion yn targedu pobl hŷn a phobl fregus gan godi symiau mawr o arian arnynt am waith adeiladu a garddio oedd naill ai yn ddiangen, heb ei orffen neu yn waith gwael, neu'n gyfuniad o'r tri.

Nid oedd llawer o'r dioddefwyr yn sylweddoli bod y gweithgareddau yn dwyllodrus ac mewn gwirionedd roeddent yn meddwl bod y gang yn bod yn garedig wrthyn nhw.

polisi a'r cyfarwyddyd cyfreithiol CAOP a'r modd y mae'n gorgyffwrdd ag ymarfer yn y sector cyfiawnder troseddol ehangach a thu hwnt i ofal cymdeithasol.

Camau nesaf

Bydd y CPS yn:

- galw Panel Craffu Cenedlaethol i gynorthwyo i ail-lunio'r datganiad polisi cyhoeddus ar droseddau yn erbyn pobl hŷn. Bydd ymgynghoriad cyhoeddus yng nghyswllt y datganiad polisi ac, unwaith y bydd cytundeb arno, bydd y cyfarwyddyd cyfreithiol i gyd-fynd ag o yn cael ei ddiweddarau. Dylai'r gwaith hwn gael ei orffen erbyn diwedd Mawrth 2017;
- ymgynghori â phartneriaid perthnasol o ran sut y gall wella ei wybodaeth am droseddoldeb yn erbyn pobl hŷn a'i ymateb iddo; ac
- ystyried camau perthnasol i ddarparu cefnogaeth addas a chyson i ddiodefwrwr troseddau yn erbyn pobl hŷn.

Data

Mae Tabl 13 yn tanlinellu'r dangosyddion allweddol yng nghyswllt troseddau yn erbyn pobl hŷn yn ystod 2014/15 a 2015/16.

Tabl 13: Dangosyddion allweddol mewn troseddau yn erbyn pobl hŷn yn 2014/15 a 2015/16

Dangosydd	2014/15	2015/16
Atgyfeiriadau gan yr heddlu i'w cyhuddo	4,305	3,568
Erlyniadau a gwblhawyd	3,693	3,759
Cyfradd gollfarnu	80.8%	80.1%
Pleon euog	73.7%	72.5%
Dim collfarn: materion dioddefwyr	24.2%	21.8%
Rhyddfarn ar ôl yr achos	23.0%	25.0%

- Yn 2014/15, cynyddodd y nifer o achosion a atgyfeiriwyd at y CPS gan yr heddlu ac a lumanwyd ar system reoli achosion ddigidol y CPS fel achosion casineb at bobl hŷn o 29.8% o 3,317 yn 2013/14 i 4,305. Yn 2015/16, gostyngodd y nifer o achosion a atgyfeiriwyd gan yr heddlu ac a lumanwyd gan y CPS fel achosion casineb at bobl hŷn o 17.1% i 3,568 ers y flwyddyn flaenorol.
- Cynyddodd y nifer o erlyniadau a gwblhawyd i 3,759 o 3,693 yn 2014/15, cynnydd o 1.8%.
- Cynyddodd y nifer o gollfarnau dros y cyfnod dan sylw o 2,983 yn 2014/15 i 3,012 yn 2015/16 tra parhaodd y gyfradd gollfarnu yn gyson yn fras dros y ddwy flynedd. Bydd rhagor o waith yn cael ei wneud i ddyodi camau i wella perfformiad.

- Yn 2014/15, roedd y nifer o bleon euog yn 2,720. Cynyddodd hyn ychydig yn 2015/16 i 2,725. Gostyngodd y gyfran o ganlyniadau llwyddiannus yn deillio o bleon euog ychydig dros y ddwy flynedd o 73.7% i 72.5%.
- Cynyddodd y gyfran o achosion a fethodd oherwydd materion dioddefwyr ers 2014/15 pan oedd yn 24.2% (172) i 21.8% (163) yn 2015/16.
- Yn 2014/15, y gyfran o achosion aflwyddiannus oherwydd rhyddfarn ar ôl achos oedd 23.0% (163). Yn 2015/16, mae'r ffigwr wedi cynyddu i 25.0% (187) o'r holl achosion aflwyddiannus.

Tabl 14: Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl canlyniad am droseddau yn erbyn pobl hŷn

	2010-11		2011-12		2012-13		2013-14		2014-15		2015-16	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Collfarnau	2,259	80.0%	2,332	81.3%	2,340	81.1%	2,369	81.1%	2,983	80.8%	3,012	80.1%
Aflwyddiannus	563	20.0%	535	18.7%	546	18.9%	553	18.9%	710	19.2%	747	19.9%
Cyfanswm	2,822		2,867		2,886		2,922		3,693		3,759	

- Cynyddodd y nifer o erlyniadau a gwblhawyd o 3,693 yn 2014/15 i 3,759 y flwyddyn ddiwethaf, cynnydd o 1.8%. Ers 2010/11, mae'r erlyniadau a gwblhawyd wedi cynyddu o 33.2%, tra parhaodd y gyfradd gollfarnu yn sefydlog.
- Roedd 77.8% o'r diffynyddion mewn erlyniadau a gwblhawyd yn ddynion yn 2015/16. Ers 2010/11, mae cyfanswm y nifer o ddiffynyddion sy'n ddynion wedi codi o 2,154 i 2,924.
- Cynyddodd y cofnodi ar ryw'r dioddefwyr ychydig bach o 80.9% o'r holl ddioddefwyr yn 2014/15 i 81.0% yn 2015/16. O ganlyniad i welliannau wrth nodi troseddau yn erbyn pobl hŷn a chywirdeb y cofnodi, mae'r CPS wedi cryfhau ei ddealltwriaeth o'r troseddau hyn. Erbyn hyn mae'r CPS yn gwybod mai'r gyfran o ddioddefwyr sy'n fenywod yw 47.0% gyda dynion yn cael eu dynodi yn ddioddefwyr mewn 34.0% o achosion. Yn 2014/15, roedd y ffigyrau hyn yn 45.6% a 35.3% yn eu trefn. Yr her o hyd yw dynodi nid yn unig ryw'r holl ddioddefwyr ond nodweddion personol eraill fel y'u diffinnir dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 er mwyn gwella dealltwriaeth y CPS o'r drosedd hon a'i wasanaethau i'w dioddefwyr.

Ar ddiwedd erlyniad, mae achosion yn cael prif gategori trosedd i ddangos math a difrifoldeb y cyhuddiadau a wnaethpwyd. Mae Tabl 15 isod yn dangos y categorïau trosedd ar gyfer troseddau yn erbyn pobl hŷn.

Tabl 15: Categoriâu prif drosedd ar gyfer troseddau yn erbyn pobl hŷn

Categori'r Brif Drosedd	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Dynladdiad	1.2%	1.1%	1.0%	1.0%
Troseddau yn erbyn yr unigolyn	23.4%	27.4%	28.4%	31.3%
Troseddau rhywiol	1.2%	1.9%	1.6%	1.3%
Byrgleriaeth	24.5%	21.7%	20.9%	20.4%
Lladrad	7.5%	7.7%	6.5%	7.3%
Dwyn a thrin	18.5%	17.1%	17.8%	16.8%
Twyll a ffugiad	14.5%	12.3%	13.0%	15.1%
Difrod troseddol	3.1%	3.8%	4.2%	3.1%
Troseddau cyffuriau	0.8%	1.1%	0.7%	0.7%
Troseddau trefn gyhoeddus	2.3%	1.8%	2.3%	1.5%

- Cynyddodd y gyfran o achosion a ddsbarthwyd fel Troseddau yn erbyn yr Unigolyn yn ystod 2015/16 ond dylid nodi'r pwyslais parhaus ar droseddau manteisio gyda phwyslais ar enillion ariannol.
- Yr Ardaloedd CPS a gofnododd y cynnydd mwyaf mewn erlyniadau troseddau yn erbyn pobl hŷn rhwng 2014/15 a 2015/16 oedd: Tafwys a Chiltern (22.8%), De Ddwyrain Lloegr (19.2%) a Dwyrain Lloegr (14.1%).

Astudiaeth achos

Mewn achos yn Ardal CPS Gogledd Orllewin Lloegr, dedfrydwyd tri o weithwyr gofal i gyfanswm o saith mlynedd a chwe mis am gam-drin 11 o breswylwyr mewn oed mewn cartref nyrsio.

Plediodd y tri yn euog o gam-drin unigolyn heb allu. Cafwyd un yn euog hefyd o ymosodiad rhywiol ar ôl achos llys.

Dadl y Goron oedd bod y diffynyddion wedi cam-drin dynion a menywod bregus yn gorfforol, ar lafar ac yn emosiynol i'w difyrru eu hunain.

Mae achosion sy'n ymwneud â cham-drin pobl bregus, sydd yn aml yn methu rhoi tystiolaeth yn erbyn y tramgwyddwyr eu hunain, yn eithriadol o anodd eu profi ac oherwydd parodrwydd y tystion yn yr achos hwn i ddod ymlaen y daeth y gam-driniaeth i ben ac y gallodd y CPS ddwyn y diffynyddion o flaen eu gwell.

Atodiad A: erlyniadau yn ôl Ardal CPS (2014/15)

Yr Holl Droseddau Casineb	Erlyniadau'r CPS 2014 - 15				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		Cyfanswm
	Nifer	%	Nifer	%	
42 Ardal	12,220	82.9%	2,518	17.1%	14,738
Cymru	650	81.7%	146	18.3%	796
Dyfed Powys	36	72.0%	14	28.0%	50
Gwent	81	83.5%	16	16.5%	97
Gogledd Cymru	156	89.7%	18	10.3%	174
De Cymru	377	79.4%	98	20.6%	475
Dwyrain Lloegr	628	86.7%	96	13.3%	724
Swydd Gaergrawnt	91	83.5%	18	16.5%	109
Essex	240	86.3%	38	13.7%	278
Norfolk	176	88.4%	23	11.6%	199
Suffolk	121	87.7%	17	12.3%	138
Dwyrain Canolbarth Lloegr	925	83.6%	182	16.4%	1,107
Swydd Derby	177	81.9%	39	18.1%	216
Swydd Gaerlŷr	293	87.5%	42	12.5%	335
Swydd Lincoln	63	81.8%	14	18.2%	77
Swydd Northampton	142	78.9%	38	21.1%	180
Swydd Nottingham	250	83.6%	49	16.4%	299
Llundain	2,676	79.4%	693	20.6%	3,369
Glannau Mersi a Swydd Gaer	711	84.0%	135	16.0%	846
Swydd Gaer	218	86.9%	33	13.1%	251
Glannau Mersi	493	82.9%	102	17.1%	595
Gogledd Ddwyrain Lloegr	536	78.8%	144	21.2%	680
Cleveland	122	75.3%	40	24.7%	162
Durham	88	86.3%	14	13.7%	102
Northumbria	326	78.4%	90	21.6%	416
Gogledd Orllewin Lloegr	1320	87.3%	192	12.7%	1,512
Cumbria	91	91.9%	8	8.1%	99
Manceinion Fwyaf	830	89.1%	102	10.9%	932
Swydd Gaerhirfryn	399	83.0%	82	17.0%	481
De Ddwyrain Lloegr	697	83.1%	142	16.9%	839
Caint	234	81.8%	52	18.2%	286
Surrey	163	76.9%	49	23.1%	212
Sussex	300	88.0%	41	12.0%	341
De Orllewin Lloegr	599	83.0%	123	17.0%	722
Avon a Gwlad yr Haf	344	84.7%	62	15.3%	406
Dyfnaint a Chernyw	173	79.7%	44	20.3%	217
Swydd Gaerloyw	82	82.8%	17	17.2%	99
Tafwys a Chiltern	777	82.1%	169	17.9%	946
Swydd Bedford	83	73.5%	30	26.5%	113
Swydd Hertford	239	86.3%	38	13.7%	277
Dyffryn Tafwys	455	81.8%	101	18.2%	556
Wessex	516	83.8%	100	16.2%	616
Dorset	81	88.0%	11	12.0%	92
Hampshire ac Ynys Wyth	360	81.6%	81	18.4%	441
Wiltshire	75	90.4%	8	9.6%	83
Gorllewin Canolbarth Lloegr	1180	84.1%	223	15.9%	1,403
Swydd Stafford	166	83.8%	32	16.2%	198
Swydd Warwick	69	86.3%	11	13.8%	80
Gorllewin Mersia	143	88.8%	18	11.2%	161
Gorllewin Canolbarth Lloegr	802	83.2%	162	16.8%	964
Swydd Efrog a Glannau	1005	85.3%	173	14.7%	1,178

Humber					
Glannau Humber	149	90.3%	16	9.7%	165
Gogledd Swydd Efrog	80	88.9%	10	11.1%	90
De Swydd Efrog	213	86.6%	33	13.4%	246
Gorllewin Swydd Efrog	563	83.2%	114	16.8%	677

Troseddau wedi eu gwaethgu gan hiliaeth a chrefydd	Erlyniadau'r CPS 2014 - 15				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		Cyfanswm
	Nifer	%	Nifer	%	
42 Ardal	10,680	83.5%	2,115	16.5%	12,795
Cymru	529	84.6%	96	15.4%	625
Dyfed Powys	29	78.4%	8	21.6%	37
Gwent	70	88.6%	9	11.4%	79
Gogledd Cymru	116	92.1%	10	7.9%	126
De Cymru	314	82.0%	69	18.0%	383
Dwyrain Lloegr	526	86.5%	82	13.5%	608
Swydd Gaergrawnt	73	82.0%	16	18.0%	89
Essex	204	85.7%	34	14.3%	238
Norfolk	155	90.1%	17	9.9%	172
Suffolk	94	86.2%	15	13.8%	109
Dwyrain Canolbarth Lloegr	800	84.3%	149	15.7%	949
Swydd Derby	153	81.8%	34	18.2%	187
Swydd Gaerlŷr	263	89.8%	30	10.2%	293
Swydd Lincoln	49	79.0%	13	21.0%	62
Swydd Northampton	123	80.9%	29	19.1%	152
Swydd Nottingham	212	83.1%	43	16.9%	255
Llundain	2473	80.1%	616	19.9%	3,089
Glannau Mersi a Swydd Gaer	562	83.6%	110	16.4%	672
Swydd Gaer	177	87.6%	25	12.4%	202
Glannau Mersi	385	81.9%	85	18.1%	470
Gogledd Ddwyrain Lloegr	466	79.5%	120	20.5%	586
Cleveland	109	77.3%	32	22.7%	141
Durham	69	85.2%	12	14.8%	81
Northumbria	288	79.1%	76	20.9%	364
Gogledd Orllewin Lloegr	1136	89.1%	139	10.9%	1,275
Cumbria	69	94.5%	4	5.5%	73
Manceinion Fwyaf	723	90.0%	80	10.0%	803
Swydd Gaerhirfryn	344	86.2%	55	13.8%	399
De Ddwyrain Lloegr	587	82.6%	124	17.4%	711
Caint	200	81.0%	47	19.0%	247
Surrey	151	77.8%	43	22.2%	194
Sussex	236	87.4%	34	12.6%	270
De Orllewin Lloegr	506	83.4%	101	16.6%	607
Avon a Gwlad yr Haf	295	85.5%	50	14.5%	345
Dyfnaint a Chernyw	149	79.7%	38	20.3%	187
Swydd Gaerloyw	62	82.7%	13	17.3%	75
Tafwys a Chiltern	714	83.2%	144	16.8%	858
Swydd Bedford	81	75.7%	26	24.3%	107
Swydd Hertford	219	87.3%	32	12.7%	251
Dyffryn Tafwys	414	82.8%	86	17.2%	500
Wessex	454	85.5%	77	14.5%	531
Dorset	71	89.9%	8	10.1%	79
Hampshire ac Ynys Wyth	312	83.2%	63	16.8%	375
Wiltshire	71	92.2%	6	7.8%	77
Gorllewin Canolbarth Lloegr	1043	83.6%	204	16.4%	1,247
Swydd Stafford	145	83.8%	28	16.2%	173
Swydd Warwick	60	85.7%	10	14.3%	70

Gorllewin Mersia	118	88.7%	15	11.3%	133
Gorllewin Canolbarth Lloegr	720	82.7%	151	17.3%	871
Swydd Efrog a Glannau Humber	884	85.2%	153	14.8%	1,037
Glannau Humber	122	88.4%	16	11.6%	138
Gogledd Swydd Efrog	70	92.1%	6	7.9%	76
De Swydd Efrog	192	87.7%	27	12.3%	219
Gorllewin Swydd Efrog	500	82.8%	104	17.2%	604

Troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd	Erlyniadau'r CPS 2014 - 15				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		CYFANSWM
	Nifer	%	Nifer	%	
42 Ardal	1,037	81.2%	240	18.8%	1,277
Cymru	81	74.3%	28	25.7%	109
Dyfed Powys	4	57.1%	3	42.9%	7
Gwent	6	50.0%	6	50.0%	12
Gogledd Cymru	22	84.6%	4	15.4%	26
De Cymru	49	76.6%	15	23.4%	64
Dwyrain Lloegr	61	85.9%	10	14.1%	71
Swydd Gaergrawnt	7	100.0%	0	0.0%	7
Essex	23	88.5%	3	11.5%	26
Norfolk	14	73.7%	5	26.3%	19
Suffolk	17	89.5%	2	10.5%	19
Dwyrain Canolbarth Lloegr	94	87.9%	13	12.1%	107
Swydd Derby	17	100.0%	0	0.0%	17
Swydd Gaerlŷr	22	81.5%	5	18.5%	27
Swydd Lincoln	10	90.9%	1	9.1%	11
Swydd Northampton	14	82.4%	3	17.6%	17
Swydd Nottingham	31	88.6%	4	11.4%	35
Llundain	148	77.5%	43	22.5%	191
Glannau Mersi a Swydd Gaer	110	85.3%	19	14.7%	129
Swydd Gaer	27	81.8%	6	18.2%	33
Glannau Mersi	83	86.5%	13	13.5%	96
Gogledd Ddwyrain Lloegr	33	70.2%	14	29.8%	47
Cleveland	7	58.3%	5	41.7%	12
Durham	8	88.9%	1	11.1%	9
Northumbria	18	69.2%	8	30.8%	26
Gogledd Orllewin Lloegr	109	79.0%	29	21.0%	138
Cumbria	13	92.9%	1	7.1%	14
Manceinion Fwyaf	64	87.7%	9	12.3%	73
Swydd Gaerhirfryn	32	62.7%	19	37.3%	51
De Ddwyrain Lloegr	87	88.8%	11	11.2%	98
Caint	20	100.0%	0	0.0%	20
Surrey	10	66.7%	5	33.3%	15
Sussex	57	90.5%	6	9.5%	63
De Orllewin Lloegr	59	81.9%	13	18.1%	72
Avon a Gwlad yr Haf	32	78.0%	9	22.0%	41
Dyfnaint a Chernyw	15	88.2%	2	11.8%	17
Swydd Gaerloyw	12	85.7%	2	14.3%	14
Tafwys a Chiltern	40	74.1%	14	25.9%	54
Swydd Bedford	2	50.0%	2	50.0%	4
Swydd Hertford	11	73.3%	4	26.7%	15
Dyffryn Tafwys	27	77.1%	8	22.9%	35
Wessex	41	73.2%	15	26.8%	56
Dorset	4	80.0%	1	20.0%	5
Hampshire ac Ynys Wyth	35	74.5%	12	25.5%	47
Wiltshire	2	50.0%	2	50.0%	4
Gorllewin Canolbarth Lloegr	96	86.5%	15	13.5%	111

Swydd Stafford	11	78.6%	3	21.4%	14
Swydd Warwick	3	75.0%	1	25.0%	4
Gorllewin Mersia	19	86.4%	3	13.6%	22
Gorllewin Canolbarth Lloegr	63	88.7%	8	11.3%	71
Swydd Efrog a Glannau Humber	78	83.0%	16	17.0%	94
Glannau Humber	18	100.0%	0	0.0%	18
Gogledd Swydd Efrog	6	66.7%	3	33.3%	9
De Swydd Efrog	13	72.2%	5	27.8%	18
Gorllewin Swydd Efrog	41	83.7%	8	16.3%	49

Troseddau Casineb Anabledd	Erlyniadau'r CPS 2014 - 15				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		CYFANSWM
	Nifer	%	Nifer	%	
42 Ardal	503	75.5%	163	24.5%	666
Cymru	40	64.5%	22	35.5%	62
Dyfed Powys	3	50.0%	3	50.0%	6
Gwent	5	83.3%	1	16.7%	6
Gogledd Cymru	18	81.8%	4	18.2%	22
De Cymru	14	50.0%	14	50.0%	28
Dwyrain Lloegr	41	91.1%	4	8.9%	45
Swydd Gaergrawnt	11	84.6%	2	15.4%	13
Essex	13	92.9%	1	7.1%	14
Norfolk	7	87.5%	1	12.5%	8
Suffolk	10	100.0%	0	0.0%	10
Dwyrain Canolbarth Lloegr	31	60.8%	20	39.2%	51
Swydd Derby	7	58.3%	5	41.7%	12
Swydd Gaerlŷr	8	53.3%	7	46.7%	15
Swydd Lincoln	4	100.0%	0	0.0%	4
Swydd Northampton	5	45.5%	6	54.5%	11
Swydd Nottingham	7	77.8%	2	22.2%	9
Llundain	55	61.8%	34	38.2%	89
Glannau Mersi a Swydd Gaer	39	86.7%	6	13.3%	45
Swydd Gaer	14	87.5%	2	12.5%	16
Glannau Mersi	25	86.2%	4	13.8%	29
Gogledd Ddwyrain Lloegr	37	78.7%	10	21.3%	47
Cleveland	6	66.7%	3	33.3%	9
Durham	11	91.7%	1	8.3%	12
Northumbria	20	76.9%	6	23.1%	26
Gogledd Orllewin Lloegr	75	75.8%	24	24.2%	99
Cumbria	9	75.0%	3	25.0%	12
Manceinion Fwyaf	43	76.8%	13	23.2%	56
Swydd Gaerhirfryn	23	74.2%	8	25.8%	31
De Ddwyrain Lloegr	23	76.7%	7	23.3%	30
Caint	14	73.7%	5	26.3%	19
Surrey	2	66.7%	1	33.3%	3
Sussex	7	87.5%	1	12.5%	8
De Orllewin Lloegr	34	79.1%	9	20.9%	43
Avon a Gwlad yr Haf	17	85.0%	3	15.0%	20
Dyfnaint a Chernyw	9	69.2%	4	30.8%	13
Swydd Gaerloyw	8	80.0%	2	20.0%	10
Tafwys a Chiltern	23	67.6%	11	32.4%	34
Swydd Bedford	0	0.0%	2	100.0%	2
Swydd Hertford	9	81.8%	2	18.2%	11
Dyffryn Tafwys	14	66.7%	7	33.3%	21
Wessex	21	72.4%	8	27.6%	29
Dorset	6	75.0%	2	25.0%	8

Hampshire ac Ynys Wyth	13	68.4%	6	31.6%	19
Wiltshire	2	100.0%	0	0.0%	2
Gorllewin Canolbarth Lloegr	41	91.1%	4	8.9%	45
Swydd Stafford	10	90.9%	1	9.1%	11
Swydd Warwick	6	100.0%	0	0.0%	6
Gorllewin Mersia	6	100.0%	0	0.0%	6
Gorllewin Canolbarth Lloegr	19	86.4%	3	13.6%	22
Swydd Efrog a Glannau Humber	43	91.5%	4	8.5%	47
Glannau Humber	9	100.0%	0	0.0%	9
Gogledd Swydd Efrog	4	80.0%	1	20.0%	5
De Swydd Efrog	8	88.9%	1	11.1%	9
Gorllewin Swydd Efrog	22	91.7%	2	8.3%	24

Troseddau yn erbyn pobl hŷn	Erlyniadau'r CPS 2014 - 15				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		CYFANSWM
	Nifer	%	Nifer	%	
42 ARDAL	2,983	80.8%	710	19.2%	3,693
Cymru	250	86.8%	38	13.2%	288
Dyfed Powys	21	70.0%	9	30.0%	30
Gwent	29	90.6%	3	9.4%	32
Gogledd Cymru	70	89.7%	8	10.3%	78
De Cymru	130	87.8%	18	12.2%	148
Dwyrain Lloegr	153	79.7%	39	20.3%	192
Swydd Gaergrawnt	33	82.5%	7	17.5%	40
Essex	56	76.7%	17	23.3%	73
Norfolk	24	77.4%	7	22.6%	31
Suffolk	40	83.3%	8	16.7%	48
Dwyrain Canolbarth Lloegr	209	83.6%	41	16.4%	250
Swydd Derby	53	81.5%	12	18.5%	65
Swydd Gaerlŷr	57	83.8%	11	16.2%	68
Swydd Lincoln	19	90.5%	2	9.5%	21
Swydd Northampton	25	71.4%	10	28.6%	35
Swydd Nottingham	55	90.2%	6	9.8%	61
Llundain	363	73.9%	128	26.1%	491
Glannau Mersi a Swydd Gaer	180	83.3%	36	16.7%	216
Swydd Gaer	65	83.3%	13	16.7%	78
Glannau Mersi	115	83.3%	23	16.7%	138
Gogledd Ddwyrain Lloegr	168	76.0%	53	24.0%	221
Cleveland	45	77.6%	13	22.4%	58
Durham	40	74.1%	14	25.9%	54
Northumbria	83	76.1%	26	23.9%	109
Gogledd Orllewin Lloegr	337	84.9%	60	15.1%	397
Cumbria	18	90.0%	2	10.0%	20
Manceinion Fwyaf	183	86.3%	29	13.7%	212
Swydd Gaerhirfryn	136	82.4%	29	17.6%	165
De Ddwyrain Lloegr	213	78.0%	60	22.0%	273
Caint	105	78.9%	28	21.1%	133
Surrey	52	68.4%	24	31.6%	76
Sussex	56	87.5%	8	12.5%	64
De Orllewin Lloegr	138	75.8%	44	24.2%	182
Avon a Gwlad yr Haf	59	77.6%	17	22.4%	76
Dyfnaint a Chernyw	61	76.3%	19	23.8%	80
Swydd Gaerloyw	18	69.2%	8	30.8%	26
Tafwys a Chiltern	199	88.8%	25	11.2%	224
Swydd Bedford	33	86.8%	5	13.2%	38
Swydd Hertford	66	90.4%	7	9.6%	73

Dyffryn Tafwys	100	88.5%	13	11.5%	113
Wessex	151	78.6%	41	21.4%	192
Dorset	44	84.6%	8	15.4%	52
Hampshire ac Ynys Wyth	86	74.8%	29	25.2%	115
Wiltshire	21	84.0%	4	16.0%	25
Gorllewin Canolbarth Lloegr	299	76.9%	90	23.1%	389
Swydd Stafford	48	68.6%	22	31.4%	70
Swydd Warwick	25	89.3%	3	10.7%	28
Gorllewin Mersia	48	81.4%	11	18.6%	59
Gorllewin Canolbarth Lloegr	178	76.7%	54	23.3%	232
Swydd Efrog a Glannau Humber	323	85.4%	55	14.6%	378
Glannau Humber	60	84.5%	11	15.5%	71
Gogledd Swydd Efrog	26	89.7%	3	10.3%	29
De Swydd Efrog	89	86.4%	14	13.6%	103
Gorllewin Swydd Efrog	148	84.6%	27	15.4%	175

Atodiad B: erlyniadau yn ôl Ardal CPS (2015/16)

Yr Holl Droseddau Casineb	Erlyniadau'r CPS 2015 - 16				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		CYFANSWM
	Nifer	%	Nifer	%	
42 ARDAL	12,846	83.2%	2,596	16.8%	15,442
Cymru	705	85.8%	117	14.2%	822
Dyfed Powys	40	78.4%	11	21.6%	51
Gwent	107	90.7%	11	9.3%	118
Gogledd Cymru	166	93.8%	11	6.2%	177
De Cymru	392	82.4%	84	17.6%	476
Dwyrain Lloegr	585	85.0%	103	15.0%	688
Swydd Gaergrawnt	100	89.3%	12	10.7%	112
Essex	221	81.3%	51	18.8%	272
Norfolk	153	85.0%	27	15.0%	180
Suffolk	111	89.5%	13	10.5%	124
Dwyrain Canolbarth Lloegr	917	84.8%	164	15.2%	1,081
Swydd Derby	187	87.0%	28	13.0%	215
Swydd Gaerlŷr	243	86.5%	38	13.5%	281
Swydd Lincoln	67	81.7%	15	18.3%	82
Swydd Northampton	131	85.6%	22	14.4%	153
Swydd Nottingham	289	82.6%	61	17.4%	350
Llundain	2,720	77.5%	789	22.5%	3,509
Glannau Mersi a Swydd Gaer	675	83.9%	130	16.1%	805
Swydd Gaer	222	90.2%	24	9.8%	246
Glannau Mersi	453	81.0%	106	19.0%	559
Gogledd Ddwyrain Lloegr	567	79.1%	150	20.9%	717
Cleveland	114	80.9%	27	19.1%	141
Durham	84	78.5%	23	21.5%	107
Northumbria	369	78.7%	100	21.3%	469
Gogledd Orllewin Lloegr	1223	87.0%	183	13.0%	1,406
Cumbria	83	93.3%	6	6.7%	89
Manceinion Fwyaf	818	85.7%	136	14.3%	954
Swydd Gaerhirfryn	322	88.7%	41	11.3%	363
De Ddwyrain Lloegr	765	86.1%	123	13.9%	888
Caint	293	85.9%	48	14.1%	341
Surrey	181	86.6%	28	13.4%	209
Sussex	291	86.1%	47	13.9%	338
De Orllewin Lloegr	581	83.6%	114	16.4%	695
Avon a Gwlad yr Haf	315	82.5%	67	17.5%	382
Dyfnaint a Chernyw	186	86.1%	30	13.9%	216
Swydd Gaerloyw	80	82.5%	17	17.5%	97
Tafwys a Chiltern	822	82.1%	179	17.9%	1,001
Swydd Bedford	119	89.5%	14	10.5%	133
Swydd Hertford	221	82.2%	48	17.8%	269
Dyffryn Tafwys	482	80.5%	117	19.5%	599
Wessex	582	86.6%	90	13.4%	672
Dorset	89	79.5%	23	20.5%	112
Hampshire ac Ynys Wyth	373	87.1%	55	12.9%	428

Wiltshire	120	90.9%	12	9.1%	132
Gorllewin Canolbarth Lloegr	1594	85.0%	282	15.0%	1,876
Swydd Stafford	189	84.0%	36	16.0%	225
Swydd Warwick	66	80.5%	16	19.5%	82
Gorllewin Mersia	160	84.7%	29	15.3%	189
Gorllewin Canolbarth Lloegr	1,179	85.4%	201	14.6%	1,380
Swydd Efrog a Glannau Humber	1110	86.6%	172	13.4%	1,282
Glannau Humber	102	88.7%	13	11.3%	115
Gogledd Swydd Efrog	95	88.0%	13	12.0%	108
De Swydd Efrog	193	80.1%	48	19.9%	241
Gorllewin Swydd Efrog	720	88.0%	98	12.0%	818

Erlyniadau Troseddau Hiliol a Chrefyddol	Erlyniadau'r CPS 2015 - 16				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		CYFANSWM
	Nifer	%	Nifer	%	
42 ARDAL	10,920	83.8%	2,112	16.2%	13,032
Cymru	571	88.0%	78	12.0%	649
Dyfed Powys	30	83.3%	6	16.7%	36
Gwent	91	93.8%	6	6.2%	97
Gogledd Cymru	134	96.4%	5	3.6%	139
De Cymru	316	83.8%	61	16.2%	377
Dwyrain Lloegr	493	85.7%	82	14.3%	575
Swydd Gaergrawnt	87	87.9%	12	12.1%	99
Essex	186	81.9%	41	18.1%	227
Norfolk	131	85.6%	22	14.4%	153
Suffolk	89	92.7%	7	7.3%	96
Dwyrain Canolbarth Lloegr	769	85.3%	132	14.7%	901
Swydd Derby	155	86.6%	24	13.4%	179
Swydd Gaerlŷr	217	86.8%	33	13.2%	250
Swydd Lincoln	57	85.1%	10	14.9%	67
Swydd Northampton	101	84.9%	18	15.1%	119
Swydd Nottingham	239	83.6%	47	16.4%	286
Llundain	2473	77.7%	709	22.3%	3,182
Glannau Mersi a Swydd Gaer	527	84.6%	96	15.4%	623
Swydd Gaer	168	92.3%	14	7.7%	182
Glannau Mersi	359	81.4%	82	18.6%	441
Gogledd Ddwyrain Lloegr	454	79.9%	114	20.1%	568
Cleveland	98	81.0%	23	19.0%	121
Durham	65	81.3%	15	18.8%	80
Northumbria	291	79.3%	76	20.7%	367
Gogledd Orllewin Lloegr	1016	87.7%	143	12.3%	1,159
Cumbria	60	93.8%	4	6.3%	64
Manceinion Fwyaf	694	86.4%	109	13.6%	803
Swydd Gaerhirfryn	262	89.7%	30	10.3%	292
De Ddwyrain Lloegr	647	87.2%	95	12.8%	742
Caint	245	86.6%	38	13.4%	283
Surrey	164	87.2%	24	12.8%	188
Sussex	238	87.8%	33	12.2%	271
De Orllewin Lloegr	492	86.0%	80	14.0%	572
Avon a Gwlad yr Haf	272	84.5%	50	15.5%	322

Dyfnaint a Chernyw	155	91.2%	15	8.8%	170
Swydd Gaerloyw	65	81.3%	15	18.8%	80
Tafwys a Chiltern	711	83.7%	138	16.3%	849
Swydd Bedford	101	89.4%	12	10.6%	113
Swydd Hertford	197	83.1%	40	16.9%	237
Dyffryn Tafwys	413	82.8%	86	17.2%	499
Wessex	463	86.9%	70	13.1%	533
Dorset	75	78.9%	20	21.1%	95
Hampshire ac Ynys Wyth	298	88.2%	40	11.8%	338
Wiltshire	90	90.0%	10	10.0%	100
Gorllewin Canolbarth Lloegr	1379	85.1%	242	14.9%	1,621
Swydd Stafford	174	84.5%	32	15.5%	206
Swydd Warwick	54	78.3%	15	21.7%	69
Gorllewin Mersia	131	85.6%	22	14.4%	153
Gorllewin Canolbarth Lloegr	1020	85.5%	173	14.5%	1,193
Swydd Efrog a Glannau Humber	925	87.4%	133	12.6%	1,058
Glannau Humber	82	90.1%	9	9.9%	91
Gogledd Swydd Efrog	70	89.7%	8	10.3%	78
De Swydd Efrog	153	79.7%	39	20.3%	192
Gorllewin Swydd Efrog	620	89.0%	77	11.0%	697

Troseddau Homoffobaidd a Thrawsffobaidd	Erlyniadau'r CPS 2015 - 16				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		CYFANSWM
	Nifer	%	Nifer	%	
42 ARDAL	1,219	83.0%	250	17.0%	1,469
Cymru	88	83.0%	18	17.0%	106
Dyfed Powys	5	100.0%	0	0.0%	5
Gwent	10	71.4%	4	28.6%	14
Gogledd Cymru	26	89.7%	3	10.3%	29
De Cymru	47	81.0%	11	19.0%	58
Dwyrain Lloegr	46	82.1%	10	17.9%	56
Swydd Gaergrawnt	0	0	0	0	0
Essex	19	86.4%	3	13.6%	22
Norfolk	14	82.4%	3	17.6%	17
Suffolk	13	76.5%	4	23.5%	17
Dwyrain Canolbarth Lloegr	89	83.2%	18	16.8%	107
Swydd Derby	17	81.0%	4	19.0%	21
Swydd Gaerlŷr	20	95.2%	1	4.8%	21
Swydd Lincoln	7	63.6%	4	36.4%	11
Swydd Northampton	25	96.2%	1	3.8%	26
Swydd Nottingham	20	71.4%	8	28.6%	28
Llundain	187	82.7%	39	17.3%	226
Glannau Mersi a Swydd Gaer	99	81.8%	22	18.2%	121
Swydd Gaer	31	88.6%	4	11.4%	35
Glannau Mersi	68	79.1%	18	20.9%	86
Gogledd Ddwyrain Lloegr	59	80.8%	14	19.2%	73
Cleveland	3	75.0%	1	25.0%	4
Durham	12	85.7%	2	14.3%	14
Northumbria	44	80.0%	11	20.0%	55

Gogledd Orllewin Lloegr	119	85.6%	20	14.4%	139
Cumbria	18	94.7%	1	5.3%	19
Manceinion Fwyaf	69	86.3%	11	13.8%	80
Swydd Gaerhirfryn	32	80.0%	8	20.0%	40
De Ddwyrain Lloegr	80	81.6%	18	18.4%	98
Caint	26	81.3%	6	18.8%	32
Surrey	11	84.6%	2	15.4%	13
Sussex	43	81.1%	10	18.9%	53
De Orllewin Lloegr	55	72.4%	21	27.6%	76
Avon a Gwlad yr Haf	28	73.7%	10	26.3%	38
Dyfnaint a Chernyw	19	65.5%	10	34.5%	29
Swydd Gaerloyw	8	88.9%	1	11.1%	9
Tafwys a Chiltern	67	77.9%	19	22.1%	86
Swydd Bedford	11	100.0%	0	0.0%	11
Swydd Hertford	19	82.6%	4	17.4%	23
Dyffryn Tafwys	37	71.2%	15	28.8%	52
Wessex	74	89.2%	9	10.8%	83
Dorset	9	81.8%	2	18.2%	11
Hampshire ac Ynys Wyth	46	86.8%	7	13.2%	53
Wiltshire	19	100.0%	0	0.0%	19
Gorllewin Canolbarth Lloegr	145	84.3%	27	15.7%	172
Swydd Stafford	7	87.5%	1	12.5%	8
Swydd Warwick	11	100.0%	0	0.0%	11
Gorllewin Mersia	19	79.2%	5	20.8%	24
Gorllewin Canolbarth Lloegr	108	83.7%	21	16.3%	129
Swydd Efrog a Glannau Humber	111	88.1%	15	11.9%	126
Glannau Humber	8	80.0%	2	20.0%	10
Gogledd Swydd Efrog	17	85.0%	3	15.0%	20
De Swydd Efrog	19	79.2%	5	20.8%	24
Gorllewin Swydd Efrog	67	93.1%	5	6.9%	72

Troseddau Casineb Anabledd	Erlyniadau'r CPS 2015 - 16				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		CYFANSWM
	Nifer	%	Nifer	%	
42 ARDAL	707	75.1%	234	24.9%	941
Cymru	46	68.7%	21	31.3%	67
Dyfed Powys	5	50.0%	5	50.0%	10
Gwent	6	85.7%	1	14.3%	7
Gogledd Cymru	6	66.7%	3	33.3%	9
De Cymru	29	70.7%	12	29.3%	41
Dwyrain Lloegr	46	80.7%	11	19.3%	57
Swydd Gaergrawnt	13	100.0%	0	0.0%	13
Essex	16	69.6%	7	30.4%	23
Norfolk	8	80.0%	2	20.0%	10
Suffolk	9	81.8%	2	18.2%	11
Dwyrain Canolbarth Lloegr	59	80.8%	14	19.2%	73
Swydd Derby	15	100.0%	0	0.0%	15
Swydd Gaerlŷr	6	60.0%	4	40.0%	10

Swydd Lincoln	3	75.0%	1	25.0%	4
Swydd Northampton	5	62.5%	3	37.5%	8
Swydd Nottingham	30	83.3%	6	16.7%	36
Llundain	60	59.4%	41	40.6%	101
Glannau Mersi a Swydd Gaer	49	80.3%	12	19.7%	61
Swydd Gaer	23	79.3%	6	20.7%	29
Glannau Mersi	26	81.3%	6	18.8%	32
Gogledd Ddwyrain Lloegr	54	71.1%	22	28.9%	76
Cleveland	13	81.3%	3	18.8%	16
Durham	7	53.8%	6	46.2%	13
Northumbria	34	72.3%	13	27.7%	47
Gogledd Orllewin Lloegr	88	81.5%	20	18.5%	108
Cumbria	5	83.3%	1	16.7%	6
Manceinion Fwyaf	55	77.5%	16	22.5%	71
Swydd Gaerhirfryn	28	90.3%	3	9.7%	31
De Ddwyrain Lloegr	38	79.2%	10	20.8%	48
Caint	22	84.6%	4	15.4%	26
Surrey	6	75.0%	2	25.0%	8
Sussex	10	71.4%	4	28.6%	14
De Orllewin Lloegr	34	72.3%	13	27.7%	47
Avon a Gwlad yr Haf	15	68.2%	7	31.8%	22
Dyfnaint a Chernyw	12	70.6%	5	29.4%	17
Swydd Gaerloyw	7	87.5%	1	12.5%	8
Tafwys a Chiltern	44	66.7%	22	33.3%	66
Swydd Bedford	7	77.8%	2	22.2%	9
Swydd Hertford	5	55.6%	4	44.4%	9
Dyffryn Tafwys	32	66.7%	16	33.3%	48
Wessex	45	80.4%	11	19.6%	56
Dorset	5	83.3%	1	16.7%	6
Hampshire ac Ynys Wyth	29	78.4%	8	21.6%	37
Wiltshire	11	84.6%	2	15.4%	13
Gorllewin Canolbarth Lloegr	70	84.3%	13	15.7%	83
Swydd Stafford	8	72.7%	3	27.3%	11
Swydd Warwick	1	50.0%	1	50.0%	2
Gorllewin Mersia	10	83.3%	2	16.7%	12
Gorllewin Canolbarth Lloegr	51	87.9%	7	12.1%	58
Swydd Efrog a Glannau Humber	74	75.5%	24	24.5%	98
Glannau Humber	12	85.7%	2	14.3%	14
Gogledd Swydd Efrog	8	80.0%	2	20.0%	10
De Swydd Efrog	21	84.0%	4	16.0%	25
Gorllewin Swydd Efrog	33	67.3%	16	32.7%	49

Troseddau yn erbyn Pobl Hŷn	Erllyniadau'r CPS 2015 - 16				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		CYFANSWM
	Nifer	%	Nifer	%	
42 ARDAL	3,012	80.1%	747	19.9%	3,759
Cymru	223	82.9%	46	17.1%	269
Dyfed Powys	26	76.5%	8	23.5%	34
Gwent	35	85.4%	6	14.6%	41
Gogledd Cymru	51	83.6%	10	16.4%	61
De Cymru	111	83.5%	22	16.5%	133
Dwyrain Lloegr	174	79.5%	45	20.5%	219
Swydd Gaergrawnt	30	81.1%	7	18.9%	37
Essex	73	76.8%	22	23.2%	95
Norfolk	35	81.4%	8	18.6%	43

Suffolk	36	81.8%	8	18.2%	44
Dwyrain Canolbarth Lloegr	207	80.2%	51	19.8%	258
Swydd Derby	44	84.6%	8	15.4%	52
Swydd Gaerlŷr	37	82.2%	8	17.8%	45
Swydd Lincoln	30	85.7%	5	14.3%	35
Swydd Northampton	22	68.8%	10	31.3%	32
Swydd Nottingham	74	78.7%	20	21.3%	94
Llundain	334	73.1%	123	26.9%	457
Glannau Mersi a Swydd Gaer	144	81.8%	32	18.2%	176
Swydd Gaer	75	86.2%	12	13.8%	87
Glannau Mersi	69	77.5%	20	22.5%	89
Gogledd Ddwyrain Lloegr	184	84.8%	33	15.2%	217
Cleveland	54	85.7%	9	14.3%	63
Durham	41	83.7%	8	16.3%	49
Northumbria	89	84.8%	16	15.2%	105
Gogledd Orllewin Lloegr	331	85.1%	58	14.9%	389
Cumbria	14	82.4%	3	17.6%	17
Manceinion Fwyaf	203	86.0%	33	14.0%	236
Swydd Gaerhirfryn	114	83.8%	22	16.2%	136
De Ddwyrain Lloegr	211	78.4%	58	21.6%	269
Caint	106	79.1%	28	20.9%	134
Surrey	42	72.4%	16	27.6%	58
Sussex	63	81.8%	14	18.2%	77
De Orllewin Lloegr	177	81.6%	40	18.4%	217
Avon a Gwlad yr Haf	59	83.1%	12	16.9%	71
Dyfnaint a Chernyw	87	81.3%	20	18.7%	107
Swydd Gaerloyw	31	79.5%	8	20.5%	39
Tafwys a Chiltern	222	80.7%	53	19.3%	275
Swydd Bedford	29	93.5%	2	6.5%	31
Swydd Hertford	75	81.5%	17	18.5%	92
Dyffryn Tafwys	118	77.6%	34	22.4%	152
Wessex	164	79.2%	43	20.8%	207
Dorset	34	85.0%	6	15.0%	40
Hampshire ac Ynys Wyth	101	79.5%	26	20.5%	127
Wiltshire	29	72.5%	11	27.5%	40
Gorllewin Canolbarth Lloegr	305	77.0%	91	23.0%	396
Swydd Stafford	36	72.0%	14	28.0%	50
Swydd Warwick	17	81.0%	4	19.0%	21
Gorllewin Mersia	56	77.8%	16	22.2%	72
Gorllewin Canolbarth Lloegr	196	77.5%	57	22.5%	253
Swydd Efrog a Glannau Humber	336	82.0%	74	18.0%	410
Glannau Humber	43	89.6%	5	10.4%	48
Gogledd Swydd Efrog	27	71.1%	11	28.9%	38
De Swydd Efrog	91	89.2%	11	10.8%	102
Gorllewin Swydd Efrog	175	78.8%	47	21.2%	222

Atodiad C: Geirfa

Troseddau casineb

Digwyddiadau hiliol neu grefyddol: unrhyw ddigwyddiad y mae'r dioddefwr neu unrhyw unigolyn arall yn amgyffred ei fod wedi ei ysgogi gan gasineb neu ragfarn ar sail hil neu grefydd unigolyn, neu ei hil neu grefydd dybiedig.

Digwyddiadau homoffobaidd a thrawsffobaidd: unrhyw ddigwyddiad a ddehonglir gan y dioddefwr neu unrhyw unigolyn arall, sydd wedi ei ysgogi gan gasineb neu ragfarn ar sail tueddfryd rhywiol neu hunaniaeth drawsrywiol neu dueddfryd rhywiol neu hunaniaeth drawsrywiol dybiedig.

Digwyddiadau anabled: unrhyw ddigwyddiad y mae'r dioddefwr neu unrhyw unigolyn arall yn amgyffred ei fod wedi ei ysgogi gan gasineb neu ragfarn ar sail anabled neu anabled tybiedig.

Llumanau monitro: mae mathau sensitif o achosion wedi'u dynodi gan nifer o lumanau monitro, a'u defnyddio gydag achosion priodol yn ystod y cam cyn cyhuddo. Mae'r llumanau yn caniatáu i reolwyr fonitro gweithrediadau yn ystod oes yr erlyniad, a galluogi adrodd ar ddeilliannau yn dilyn cwblhau'r achos. Defnyddir llumanau mewn achosion o droseddau casineb a throseddau yn erbyn pobl hŷn.

Troseddau yn erbyn pobl hŷn: troseddau yn y categorïau isod, pan fydd y dioddefydd dros 60 oed:

- pan fydd perthynas a disgwyliad o ymddiriedaeth, er enghraifft, lladrad neu ymosodiad gan ofalwr neu aelod o'r teulu
- sydd wedi eu targedu'n benodol at yr unigolyn hŷn oherwydd eu bod yn cael eu hystyried yn rhywun bregus neu'n darged hawdd e.e. byrgleriaeth tynnu sylw neu fygio
- nad ydynt yn gysylltiedig yn gyntaf ag oed y person hŷn ond eu bod yn mynd felly yn hwyrach e.e. byrgleriaeth pan nad yw'r byrgler yn gwybod beth yw oed deiliad y cartref ond yn hwyrach mae'n manteisio ar y sefyllfa wrth ganfod bod y deiliad yn berson hŷn
- sy'n ymddangos i fod yn rhannol, neu'n gyfan gwbl, wedi ei gymell gan elyniaeth wedi ei seilio ar oed, neu oed tybiedig. Er enghraifft, ymosodiad, aflonyddu neu ymddygiad gwrthgymdeithasol yn cynnwys gwneud sylwadau sarhaus sy'n gysylltiedig ag oed y dioddefwr.

Deilliannau achosion

Penderfyniadau cyn-cyhuddo: Ym mhob achos heblaw'r rhai lleiaf, a phan ddisgwylir ple euog, Erlynyddion sy'n gyfrifol am benderfynu a ddylid cyhuddo unigolyn o drosedd ac, os felly, pa drosedd ddylai honno fod.

Wedi'i gyhuddo: achosion pan benderfynodd y CPS y dylid dwyn achos yn erbyn yr un dan amheuaeth.

Dim erlyniad: achosion pan fydd y CPS yn penderfynu na ddylid erlyn, am resymau

tystiolaethol neu am resymau budd y cyhoedd.

Ymddrin ag achosion y tu allan i'r llys: pan roddwyd rhybudd, rhybudd amodol, cerydd neu rybudd terfynol neu pan fydd y drosedd wedi ei hystyried parthed cyhuddiadau eraill.

Cwblhau Gwaith Gweinyddol: nid yw'r sawl a amheuir wedi ateb mechnïaeth ac mae gwarant yn aros neu mae'r achos wedi ei derfynu yn weinyddol am amrywiol resymau.

Arall: nid yw canlyniad y penderfyniad cyhuddo wedi ei gofnodi na'i ddiffinio.

Erlyniadau

Yr holl ddiffynnyddion a gyhuddwyd neu a dderbyniodd wŷs ac y cwblhawyd yr achos yn llys yr ynadon neu Lys y Goron yn ystod y cyfnod, gan gynnwys y rhai a aeth ymlaen i dreial neu bledio'n euog, y rhai a derfynwyd a'r rhai na ellid bwrw ymlaen â nhw.

Deilliannau aflwyddiannus: yr holl erlyniadau a gwblhawyd pan na chafwyd y diffynnydd yn euog, sy'n cynnwys y canlynol:

Diffyg parhad a thynnu'n ôl: gall ystyriaeth o'r dystiolaeth a budd y cyhoedd arwain at i'r CPS benderfynu terfynu achosion ar unrhyw adeg cyn dechrau'r treial. Yn gynnwysedig yma mae achosion a derfynwyd yn ffurfiol cyn y gwrandawriad, y rheiny na chynigiwyd unrhyw dystiolaeth ynddynt, a'r rheiny a dynnwyd yn ôl yn ystod yr achos llys. Yma hefyd cynhwysir achosion pan gafodd y diffynnydd ei rwymo i gadw'r heddwch.

Gwrthod ar ôl treial llawn: achosion pan fydd y diffynnydd yn pledio'n ddieuog ac y bydd y llys yn gwrthod yr achos ar ôl gwrandawrio achos yr amddiffyniad.

Barnwr yn rhoi cyfarwyddyd i ryddfarnu: achosion pan, ar ddiwedd achos yr erlyniad yn erbyn y diffynnydd, y gwneir argymhelliad llwyddiannus o 'ddim achos' neu 'annioegel' ar ran y diffynnydd, ac y bydd y barnwr yn cyfarwyddo rhyddfarn yn hytrach na chaniatáu i'r achos gael ei benderfynu gan y rheithgor.

Rhyddfarnu gan reithgor: pan fydd y diffynnydd yn pledio'n ddieuog ac, yn dilyn treial, yn cael ei ryddfarnu gan y rheithgor.

Yr holl ganlyniadau aflwyddiannus eraill: yn cynnwys terfyniadau gweinyddol, traddodebau a ryddhawyd, a dim achos i'w ateb.

Cwblhau gwaith gweinyddol: pan na all erlyniad fynd yn ei flaen oherwydd bod diffynnydd wedi methu ymddangos yn y llys a Gwarant gan y Fainc wedi'i chyflwyno i'w arestio ef neu hi; neu fod y diffynnydd wedi marw; neu nad yw'n ffit i bledio; neu pan fydd achosion yn cael eu gohirio'n amhenodol.

Dim achos i'w ateb: achosion pan fydd y diffynnydd yn pledio'n ddieuog ac y gwrandewir tystiolaeth yr erlyniad, ond y gwrthodir yr achos gan y llys heb wrando achos yr amddiffyniad.

Collfarnau:	achosion lle ceir y diffynnydd yn euog yn dilyn erlyniad, sy'n cynnwys:
Ple euog:	pan fydd y diffynnydd yn pledio'n euog.
Collfarn yn dilyn treial:	achosion pan fydd y diffynnydd yn pledio'n ddieuog, ond yn cael ei ddyfarnu'n euog ar ôl gwrando'r dystiolaeth.
Prawf yn absenoldeb:	troseddau llai yw'r rhain - materion monitro yn bennaf – a glywir gan y llys yn absenoldeb y diffynnydd.
Dwysau dedfryd:	Mae Adrannau 145 ac 146 o Ddeddf Cyfiawnder Troseddol 2003 yn darparu ar gyfer dwysau dedfryd mewn achosion o droseddau hiliol a chrefydd, troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd a throseddau casineb anabled.

Categoriâu rhesymau dros ganlyniadau aflwyddiannus

Tystiolaethol:	pan fydd yr erlynydd yn penderfynu nad oes digon o dystiolaeth i roi gobaith realistig o gollfarn.
Budd y cyhoedd:	pan ystyrir bod digon o dystiolaeth, ond bod yr erlynydd yn penderfynu bod ffactorau budd y cyhoedd yn pwysu yn erbyn erlyniad.
Methu parhau:	pan fydd y dystiolaeth a budd y cyhoedd yn cefnogi erlyniad, ond fod amgylchiadau yn ei gwneud hi'n amhosib i'r achos fynd yn ei flaen.
Rhesymau eraill:	pan fydd y diffynnydd yn cael ei rwymo, rhyddfarnu neu wrthod ar ôl achos, neu pan nad oes unrhyw ddewis arall yn briodol.
Cwblhau gwaith gweinyddol:	pan na all erlyniad fynd yn ei flaen oherwydd bod diffynnydd wedi methu ymddangos yn y llys a Gwarant gan y Fainc wedi'i chyflwyno i'w arestio ef neu hi; neu fod y diffynnydd wedi marw; neu nad yw'n ffit i bledio: neu pan fydd achosion yn cael eu gohirio yn amhenodol.

Rhesymau am ddeilliannau aflwyddiannus

Dioddefydd yn tynnu'n ôl:	pan fydd tystiolaeth y dioddefwr yn cefnogi achos yr erlyniad, y dioddefwr yn gwrthod cael ei alw i dystio, neu'n tynnu'n ôl, neu'n tynnu'r gŵyn yn ôl.
Dioddefwr ddim yn mynychu:	gelwir y dioddefwr yn dyst mewn achos, ond bydd yn methu mynychu'r llys.
Tystiolaeth y dioddefwr ddim yn cefnogi'r achos:	nid yw tystiolaeth y dioddefwr am y drosedd yn cefnogi erlyn y diffynnydd, gan arwain at ganlyniad aflwyddiannus, ond, serch hynny, nid yw'r dioddefydd wedi tynnu'n ôl. (Y rheswm pam y diwygiwyd y teitl ym mis Ebrill 2013 i: 'Nid yw tystiolaeth y dioddefwr yn cyrraedd safon prawf, ond nid yw wedi ei dynnu'n ôl').
Gwrthdaro tystiolaeth:	gwrthgyferbyniadau yn nhystiolaeth erlyniad yn arwain at erlyniad aflwyddiannus. (O fis Ebrill 2013, fe addaswyd y cyfarwyddyd i

egluro na ddylid defnyddio'r rheswm hwn pan fydd y dioddefwr yn tynnu'n ôl, neu os nad yw'n mynychu neu os nad yw ei dystiolaeth yn cyrraedd safon prawf).

Elfen gyfreithiol hanfodol ar goll:

ni all yr erlyniad barhau oherwydd bod elfen gyfreithiol hanfodol ar goll o achos yr erlyniad. (Addaswyd y 'teitl rheswm' ym mis Ebrill 2013 i 'Penderfyniad cyhuddo anghywir – elfen gyfreithiol ar goll'; roedd y canllaw diwygiedig yn egluro na ddylid defnyddio'r rheswm hwn pan fydd y dioddefwr yn tynnu'n ôl, ddim yn mynychu neu os nad yw ei dystiolaeth yn cyrraedd safon prawf).

Ditiad neu ddedfryd arall:

nid yw'r achos yn mynd ymlaen oherwydd bod yr un diffynnydd yn destun ditmentau neu ddedfrydau eraill mewn achosion eraill.

Rhyddfarnau ar ôl treial:

ceir y diffynnydd yn ddiuog gan yr ynadon neu reithgor ar ôl gwrandawriad sy'n cael ei herio pan fo'r amddiffyniad yn cael ei alw i gyflwyno'i achos. (Ni chynhwysir achosion wedi eu gwrthod, dim achos i'w ateb neu'r barnwr wedi cyfarwyddo rhyddfarn)

Categori prif drosedd:

bydd troseddau a gyhuddir yn cael eu dyrannu i un o ddeuddeg categori trosedd er mwyn dangos y math o drosedd a difrifoldeb y cyhuddiadau a ddygir yn erbyn y diffynnydd wrth gwblhau'r achos.